

Kis

KATEKISMUS

katholikus gyermekek

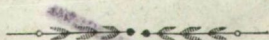
s z á m á r a.

Székely József

Kiadja a Szent-István-Társulat.

Ára: kötetlen 12 kr., kötve 18 kr o. é.

B u d á n.

A magyar kir. egyetem betűivel.

1868.

Ezen katekizmust, melyet az 1858-dik évben Esztergomban megtartott tartományi zsinat elfogadott, a lelkipásztorok az iskolákban, a templomokban s minden nyilvános oktatásban zsinór mértékül megtartani köteleztetnek.

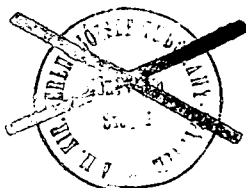
Esztergomban, septemberhó 1-én 1866.

Scitovszky János,
bibornok-érsek.

Ő eminentiája k. parancsár
gróf **Nyári Rudolf,**
titoknok.

19103

Imádságok.

Az Atyának és Fiúnak és Szent Lélek Istennek
nevében. Amen.

Az Ur imádsága.

Mi Atyánk, ki mennyekben vagy! szenteltessék
meg neved; jöjjön el országod; legyen meg akaratod,
miképen mennyben, akképen a földön is. Mindennapi
kenyerünket add meg nekünk ma; és bocsásd meg ne-
künk vétkeinket, miképen mi is megbocsátunk az el-
lenünk vétetteknek; és ne vigy minket kísértetbe, de
szabadíts meg a gonosztól. Amen.

Az angyali üdvözlét.

Üdvözlégy Mária, malasztal teljes! az Ur van
teveled, áldott vagy az asszonyok között, és áldott a
te méhednek gyümölcse, Jézus! Asszonyunk szűz
Mária, Istennek szent anyja; imádkozzál érettünk bü-
nösökért, most és halálunk óráján. Amen.

Az apostoli bivallás.

Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában,
mennyek és földnek teremőjében; és Jézus Krisztus-
ban, ő egy Fiában, a mi Urunkban; ki fogantaték
Szentlélektől, születék szűz Máriától; kinzaték Pontius
Pilátus alatt, megfeszítették, meghala és eltemették;
szálla alá poklokra, harmadnapon halottaiból föltáma-
da; fölmehe mennyekbe, ül a mindenható Atya Isten-
nek jobbjára felől; onnét leszen eljövendő ítélni eleve-
neket és holtakat. Hiszek Szentlélekben; egy közönsé-
ges keresztyén anyaszentegyházat, szenteknek egyes-

ségét, bűnöknek bocsánatát, testnek föltámadását, és örökéletet. Amen.

Az Isten tíz parancsolata.

1) Én vagyok a te urad Istened, idegen isteneid ne legyenek előtted; faragott képet ne csinálj magadnak, hogy azt imádjad.

2) Istennek nevét hiában ne vegyed.

3) Megemlékezzél róla, hogy ünnepeket szentelj.

4) Atyádat és anyádat tiszteljed, hogy hosszú életű légy a földön, melyet urad Istened ad teneked.

5) Ne ölj.

6) Ne paráználkodjál.

7) Ne orozz.

8) Hamis tanúságot ne szólj felebarátod ellen.

9) Felebarátod feleségét bűnre ne kívánjad.

10) Se házát, se mezejét, se szolgáját, se szolgáló leányát, se ökrét, se szamarát, se egyéb nemű jóságát.

Az anyaszentegyház öt parancsolata.

1) Az anyaszentegyháznak szokott ünnepnapjait megüljed.

2) Ünnepnap misét becsületesen hallgass.

3) Bizonyos napokon a parancsolt böjtöket megtartsad, és némely eledeltől magadat megtartóztassad.

4) Bűneidet minden esztendőben a keresztény anyaszentegyház törvénye szerinti áldozó-papnak meggyónjad, és legalább husvét táján az oltári szentséget magadhoz vegyed.

5) Tiltott napokon menyegzőt ne tarts.

A hét szentség.

1) A keresztség, 2) a bérmlás, 3) az oltári-szentség, 4) a penitencia-tartás, 5) az utolsó kenet, 6) az egyházi-rend, 7) a házasság.

Midőn az „angyali üdvözletre“ harangoznak

reggel, déliben, estve,

a Fiu-Isten megtestesülésének emlékezetére.

Az Úr angyala köszönté szüz Máriát, és ez méhében fogada a Szentlélektől. — „Üdvözlégység Mária“ stb.

Ime az Úr szolgáló leánya, legyen nekem a te igéd szerint. — „Üdvözlégység Mária“ stb.

Es az Ige testté lön, és mibennünk lakozék. — „Üdvözlégység Mária“ stb.

Imádkozzál érettünk Istennek szent Anyja.

Hogy méltók lehessünk Krisztus ígéretére.

Kérünk téged úr Isten! öntsd lelkünkbe szent malasztódat, hogy kik az angyali izenet által szent Fiadnak Krisztusnak megtestesülését megismertük, az ő kinszenvedése és keresztye által a föltámadás dicsőségébe vitessünk. Ugyanazon mi urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Estve a megholt hivekért még egy „miatyánk“ és „üdvözlégység“ kapcsoltatik hozzá e zárszavakkal:

A megholt hivek lelkei Isten irgalmasságából békességben nyugodjanak. Amen.

Az isteni erények.

Oh Istenem! erősen hiszem mindazt, mit anyaszentegyházad által, hogy higgyük, élénk adsz, mert azt te nyilatkoztattad ki, ki örök és csalhatatlan igazság vagy.

Oh Istenem; remélem tőled Jézus Krisztus érdeimeiért az örök boldogságot és mindazt, a mi annak elnyerésére szükséges és hasznos; mert azt te ígérted meg, ki mindenható, végtelenül jó és hű vagy.

Oh Istenem! teljes szívből szeretlek téged mindenek fölött, mert legjobb atyám, legfőbb és szeretetre legméltóbb jószág vagy. Éretted szeretem felebarátomat

is, mint enmagamat, legyen az akár jóakaróm, akár ellenségem.

Vagy rövidebben:

Oh Istenem! hiszek tebenned; mert örök igazság vagy.

Oh Istenem! remélek tebenned; mert végtelen irgalmasság vagy.

Oh Istenem! szeretlek téged; mert legfőbb jóság vagy.

A keresztségben tett fogadás megújítása.

Oh Istenem! irgalmas szeretetből engem még mint kisdedit a szent keresztségben minden bűnömtől megtisztítál, újra képmásoddá alkottál, malasztod által megszenteltél, és anyaszentegyházadba fölveltél.

Örömmel vallom most újra, mint már a szent keresztségben vallottam, hogy hiszek tebenned egy Istenben, az Atyában és Fiuban és Szentlélekben; hogy hiszem mindazt, a mit a római katolika anyaszentegyház, hogy higgyem, élém ad. Ezen szent és egyedül üdvözítő hitben akarok élni és meghalni.

Valamint a szent keresztségben ellenmondottam, úgy most újra ismét ellenmondok az ördögnek, az ő cselekedeteinek és az ő pompájának, minden bűnnek, minden bűnre szolgáló alkalomnak és kísértetnek. Újra fogadom neked Istenem, hogy parancsolataidat, melyeket vagy egyenest magad, vagy anyaszentegyházad által adtál, egytől-egyig híven megtartom; hogy téged mindenek fölött tenmagadért, felebarátomat pedig mint enmagamat teéretted fogom szeretni.

Kérlek oh Istenem, újítsd meg bennem azon malasztot, melyet a szent keresztségben nyertem, és erősíts meg a jóban mindvégig, hogy az ártatlanság azon fehér köntösét, melyet a szent keresztségben kaptam, egykor tisztán és szeplőtlenül mutathassam fel ítélőszéked előtt, és eljuthassak az örök életre. Amen.

Reggeli imádság.

A mint föléd bredünk.

Oh Isten! néked ébredek,
Taníts meg engem, mit tegyek;
És add, hogy éljek jámborul,
Örökre nálad boldogul.

Midőn felvagyunk öltözve.

Ez éjen át, oh Istenem!
Te őrizél kegyelmesen;
Imádlak érte s áldalak,
Hő ajkim hálát mondanak,
Oltalmaz e nap engemet,
Hogy baj ne érje hivedet;
S mit szólok, gondolok, teszek,
Jóságod, Isten áldja meg.
Oh védj te is őrangyalom!
Szívől hozzád fohászkodom.

A boldogságos szűz Máriához.

Az Urnak égi tronusán
Kérd Jézust értem szűz Anyám!
Kinek nevét magasztalom,
Áldott legyen mindenkoron. Amen.

„Mi Atyánk“ stb. „Üdvözlégy“ stb. „Hiszek egy Istenben“ stb.

Munka előtt vagy munka közben.

Mindazt, mit mai nap teszek, gendolataimat, szavaimat, cselekedeteimet és szenvedéseimet is, összekapcsolván azokat Jézus Krisztus kinszenvedésével és halálával, neked ajánlom föl, édes Istenem!

Mindent a nagy s jó Istenért,
S az ő szent dicsőségeért,
Ha nyugszom és ha dolgozom.

Jó Istenemnek szentelem
Testem, lelkem s énéletem,
Oh, adj malasztot, Jézusom!

Evés előtt.

Mindenek szemei tebenned biznak úr Isten! és te adsz eledelt nekik alkalmas időben; fölnyitod kezeidet, és betöltesz minden állatot áldásoddal. Dicsőség az Atyának stb.

Áldj meg minket úr Isten és ajándékaidat, melyeket a te jóvoltodból veendők vagyunk. A mi Urunk Jézus Krisztus által. Amen.

Oh Isten! tőled nyertük mindenünk;

Ezért dicsérünk téged s tisztelünk.

Te táplálsz minket, mert szived szeretet;

Oh áldd meg azt, mit nyújt nekünk kezed.

Evés után.

Dicsérjétek az Urat minden nemzetségek, dicsérjétek őt minden népek; mert megerősítettett rajtunk az ő irgalmassága; és az Ur igazsága örökké megmarad. Dicsőség az Atyának stb.

Hálákat adunk te neked mindenható úr Isten! minden jótéteményedért. Ki élsz és uralkodol mindörökön örökké. Amen.

Neked Isten! hálát adunk,

Kitől egyre tápláltatunk;

S jövőben is mindent nyerünk;

Téged áldni meg nem szününk.

Óraüteskor.

Add Uram, hogy életünk egyetlen óráját se rutítsuk meg vétékkel, s engedd, hogy egykor halálunk óráját teljes nyugalommal várhassuk be.

Napközben gyakorta.

Oh Jézusom! neked élek; oh Jézusom! neked halok; oh Jézusom! tied vagyok élve és halva. Amen.

Az ártatlanság megőrzéseért.

Maradj szivemben Jézusom!
 Büntől őrizz engem,
 És add, hogy angyallá legyen
 Jót művelve lelkem.
 Védj a vészben, hogy szivem
 Mindig ártatlan legyen.

Kisértet idején.

Jézus, Mária, József! légy velem; ne hagyj el;
 inkább meghalok, hogy sem vétkezzem.

A szülőkért.

Neked ajánlom én szülőim is,
 Őrizd meg őket, Istenem!
 Fizesd helyettem vissza mind a jót,
 A mit csak tesznek ők nekem.

A keresztfá előtt.

Imádunk téged Krisztus és áldunk! mert szent
 kereszted által megváltottad a világot. — Irgalmazz
 minékünk!

Szűz Mária szobra vagy képe előtt.

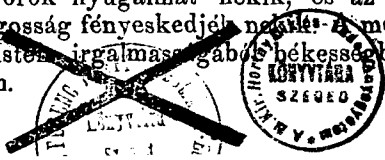
Mária bűnösök oltalmazója, könyörögj érettünk.

Midőn haldoklónak csendítenek.

Könyörölj, Istenem! azon lelken, mely épen
 most költözik ki a világból. Bánj vele irgalmad nagy-
 sága szerint. Amen.

A temető mellett.

Adj, Uram! örök nyugalmat nekik, és az el-
 enyészhetetlen világosság fényeskedjék nekik! A meg-
 halt hivek lelkei Isten irgalmasságában békességben
 nyugodjanak. Amen.

Esti imádság.

Nyugodni hajtva le fejem,
Hozzád emelkedik fel szívem;
S a vett jókért, mik oly nagyok,
Oh Istenem! hálát adok;
S ha ellened tán vétkezém,
Bocsásd meg, esdve kérlek én.

Igy aztán nyugton alhatom;
Vigyázz reám őrangyalom.

A boldogságos szűz Máriához.

Oh Mária, te szűz Anyám!

Legyen, kérlek, gondod reám.

A hit, remény és szeretet gyakorlata. (L. az 5. l.)

„Mi Atyánk“ stb. „Üdvözlégy“ stb. „Hiszek egy Istenben“ stb.

Esti végfőljánlás.

Kereszted édes Jézusom!

Legyen az én oltalmazóm!

Szent sebeidbe zárkozom;

Igy aztán bizton alhatom. Amen.

Az Atyának és Fiunak és Szentlélek Istennek nevében. Amen.

Gyónási ájtatosság.

A Szentlélek segítségül hívása.

Istenem! legkegyelmesebb Atyám! azon szívbeli ohajtással és őszinte akarattal jelenek meg előtted, hogy bűneimet igazán meggyónjam, és te engem ismét kedves gyermekednek elfogadj. De minthogy isteni segedelmed nélkül semmit sem tehetek: gyermeki alázatossággal kérlek, könyörülj rajtam, és küldd el szegény szívembe segítő malasztjával a Szentlelket.

Jöjj el Szentlélek úr Isten! világosítsd meg elmémet, hogy bűneimet jól megismerjem; indítsd meg szívemet is, hogy azokat igazán megbánjam, és őszin-

tén meggyónjam; erősítsd akaratomat, hogy magamat tökéletesen megjobbítsam. „Mi Atyánk stb.“

A lelkiismeret megvizsgálása.

Legelőször is arról gondolkozzál: mikor és mikép végezted utolsó gyónásodat? Elvégezted-e a föladvott penitenciát? — Azután gondold meg: mikép viselted magadat a templomban, az iskolában, otthon, az utcán? — Vétkeztél-e gondolatlanul, szóval, cselekedettel, vagy a jónak, kötelességeidnek elmulasztásával? — S hogy valamit ki ne felejts, menj végig az Istennek tiz, az anyaszentegyháznak öt parancsolatán, és a hét főbűnön.

Kérdezd magadtól: nem vétettem-e

Az Isten I. parancsolata ellen. A reggeli és esti, az evés előtti és az evés utáni imádságot nem mulasztottam-e el? vagy nem végeztem-e minden ájtatosság nélkül? — Nem szégyenlettem-e magamra keresztet vetni, szentelt vizet venni, imádság közben térdelni és kezeimet összetenni? stb. — Nem kételkedtem-e készakarva a hitnek valamely ágazata felől? — Nem hallgattam-e örömet a religió ellen irányzott gúnyolódásokat? Nem vétkeztem-e vakmerőn bizva az Isten irgalmasságában? Nem mulasztottam-e el a hitet, a reményt, a szeretetet magamban fölindítani?

Az Isten II. parancsolata ellen. Az Isten, Jézus, Mária, az angyalok, a szentek neveit nem mondtam-e ki tiszteletlenül? Haragomban, boszúságomban nem mondtam-e ki azokat káromkodva? Nem esküdtem-e hamisan és könnyelműen? Nem zúgolódtam vagy nem panaszkodtam-e Isten ellen? A szent dolgokról nem beszéltem-e gúnyolódva, illetlenül vagy megvetéssel?

Az Isten III. parancsolata ellen. Vasárnapokon és ünnepeken nem mulasztottam-e el a szentmisét, prédikációt, keresztény tanítást, vagy nem jöttem-e azokra saját hibámból későn? Azok alatt nem gondoltam-e más dolgokra, nem beszélgettem, nem nevetgettem, ide s tova nem tekintettem, másokat nem háborgattam-e?

Az Isten IV. parancsolata ellen. Szót fogad-

tam-e szülőimnek, tanítóimnak és elöljáróimnak? Nem voltam-e irántok durva, makacs, ellenálló? Nem bántottam, nem szomorítottam, nem haragítottam-e meg őket? Intéseiket nem vetettem-e meg, nem kívántam-e nekik roszt, nem beszéltem-e ellenök, vagy nem emeltem-e föl rájuk kezemet? Nem csúfoltam-e ki az öregeket?

Az Isten V. parancsolata ellen. Nem adtam-e testvéreimnek vagy másoknak csúfneveket? nem boszantottam-e őket, nem veszekedtem, nem verekedtem-e velök, nem hajigáltam-e meg őket? Nem voltam-e a cselédekhez durva, megbecsültem-e őket? Jó szívvvel voltam-e a szegényekhez, vagy nem bántam-e velök keményen? Nem voltam-e fejtes, türehtetlen? Nem ellenkeztem-e másokkal? Nem indítottam-e másokat haragra? Nem voltam-e boszus, haragos, boszuálló? Nem fakadtam-e átokra magam vagy mások ellen? Nem tettem-e ki életemet szükségtelenül veszélynek? Nem kinoztam-e a szegény állatokat pajzán kedvtöltésből? Nem csábítottam-e másokat roszra, vagy legalább nem vala-e szándékom ezt tenni? Nem voltam-e másoknak segítségére a roszban? vagy ha roszt tettek, nem dicsértem-e őket? nem helyeseltam-e tettöket? Nem tanítottam-e másokat szóval vagy példával roszra? Nem akartam-e czivódásokat vagy veszekedéseket?

Az Isten VI. és IX. parancsolata ellen. Nem gondoltam-e szántszándékkal gyalázatos és illetlen dolgokat, vagy kíváncsiságból nem néztem-e ilyeket? Nem nevettem-e hozzá? Nem voltak-e illetlen és tisztátalan kívánságaim? Midőn mások előtt öltözködtem vagy vetkőztem, szemérmes voltam-e? Nem üztem-e illetlen tréfákat, játékokat vagy szemtelenségeket akár magamon, akár másokon? Nem társalogtam-e rosz pajtásokkal?

Az Isten VII. és X. parancsolata ellen. Nem loptam-e, vagy nem akartam-e lopni gyümölcsöt, pénzt vagy más valamit? Nem fogadtam-e el másoktól lopott jószágot, vagy nem tartottam-e azt meg? Visszaadtam-e, a mit kölcsönvettem vagy találtam? Nem tettem-e kárt a rétekben, vetésekben, erdőkben, fákban, stb.? Szüleim tudta és akarata nélkül elajándékoztam-e valamit?

Az Isten VIII. parancsolata ellen. Nem hazudtam-e? Nem ártottam-e valakinek hazugsággal? Nem megszokott vétkem-e a hazugság? Nem vádoltam-e hamisan felebarátomat, vagy nem kisebbittem-e őt mások előtt? Gyűlölségből vagy irigységből tettem-e ezt? Nem beszéltem-e azt ki, a mit titokban kell vala tartanom? vagy ellenkezőleg nem titkoltam-e el mások hibáit, midőn szülőimnek vagy tanítóimnak azt meg kell vala mondanom?

Az anyaszentegyház parancsolatai ellen. Nem ettem-e tiltott napokon húst? Azért tettem-e azt, mert az anyaszentegyház tilalmával nem gondoltam?

A hét főbűnre nézve. Nem voltam-e kevély? Ügyességemben, ruházatomban, szüleim gazdagságában, vagy rangjában nem bíztam-e el magamat? Nem tartottam-e magamat jobbnak másoknál, és azért nem vettem-e meg, nem csúfoltam vagy nevettem ki őket? Nem egyedül azért imádkoztam vagy tanultam-e, hogy megdicsérjenek és jutalmat kapjak? — Nem voltam-e fősvény? Nem tartottam-e meg mindent magamnak a nélkül, hogy testvéreimnek vagy a szegényeknek juttattam volna belőle? — Nem voltam-e irigy? Nem voltam-e haragos vagy kedvetlen, ha másokat dicsértek, vagy másoknak jól ment dolguk? Ellenben nem örültem-e, ha másokat megbüntettek vagy kár ért? — Az ételben és italban nem voltam-e mértéktelen? Nem ettem, vagy nem ittam-e többet, mint kellett volna? vagy nem ettem-e mohón, vagy ettem-e olyat, mi egészségemnek ártott? vagy nem ittam-e hideg vizet, midőn melegem volt? — Nem voltam-e a tanulásban rest és tunya? Nem vesztegettem-e el az időt henyéléssel, játékkal, futkározással? Nem maradtam-e el az iskolából, vagy ha ott voltam, szorgalmas és figyelmes voltam-e? Csacskasággal vagy csintalan-sággal nem háborítottam-e másokat a tanulásban?

A bánat és erős fogadás.

Fontold meg:

1) Mennyire érdemelted meg bűneiddel, hogy Isten téged mind ez életben, mind az örökkévalóságban megbüntessen. Gon-

dold meg: mit szenvednek az elkárhozott angyalok és emberek a pokolban, de még az igazak lelkei is a tisztító-helyen. Ah! mi lett volna belőled, ha Isten téged is így megbüntet vala? Fontold meg: mit kell tenned. Nem lesz-e jobb, ha jövőre az Istennek kedves gyermeke leszel, hogy egykor eljuss hozzá a mennyországba?

2) Képzeld magadnak Jézust a keresztfán, kezein, lábain átszegezve, tövisekkel megkoronázva, sebekkel és vérral egészen elborítva, éretted szenvedni és meghalni. Lásd, mindazt a te bűneid akarták; mert bűneidért kellett édes Megváltódnak annyit szenvednie, és a keresztfán meghalnia. És te ne bánjad-e, hogy ezen bűnöket elkövetted?

3) Gondold meg azon nagy és sok jótéteményt, melyekkel Isten elárasztott. Ő adott neked életet, ruházatot, egészséget, mindennapi eledelt, jó szülőket és még jó örangyalt is? Egyedül neki kell köszönnöd, hogy nem vagy pogány vagy zsidó, hanem a katolikus egyház gyermeke. Csak ezen egy kegyelmét is hogy bírod meghálálni! Oh! mily gonosz és háladatlan gyermek lennél, ha ezen téged végtelenül szerető Atyát, ki egyszersmind legfőbb jóság, megbántani ezentúl sem szünnél meg, és őt szeretni nem akarnád! — Miután mindezeket jól meggondoltad, indítsd föl magadban a bánatot, mondván:

„Oh Istenem! teljes szívből szánom és bánom minden bűnömet, nemcsak azért, mert általok kegyelmedre méltatlan lettem, és megérdemlettem, hogy miattok ezen és a más világon megbüntess, hanem főképen azért, mivel azokkal téged Uramat és Isteneimet, Teremtőmet és Megváltómat, az én legnagyobb jótevőmet és legjobb atyámat, téged a legfőbb, a leg-tökéletesebb, és szeretetre legméltóbb jóságot, kit most mindenek fölött szeretek, megbántottalak!”

„Utálok és gyűlölöm minden bűnömet, és fogadom erősen, hogy Téged, szeretetre legméltóbb Isteneimet, soha többé meg nem bántalak, és a bűnre szolgáló alkalmat szorgosan kerülöm.” —

És ha időd van, imádkozzál még így:

Édes Istenem és Megváltóm, Jézus Krisztus! Én bűnökkel terhelt szegény gyermeked, ime lábaidhoz borulok, tekints kegyesen rám. Ah! mennyire szegyenlem szemeimet hozzád fölemelni! Oly kimondhatatlan sok jót cselekedtél velem, érettem elhagytad a mennyorszádot, és alászállottál a földre, nagy kínokat szenvedtél, végre életedet is odaadtad; és én oly háládatlan voltam irántad, és annyi gonoszt cselekedtem ellened! Ha engem, oh igaz Isten! úgy büntettél volna, mint a gonosz angyalokat első vétkek után; ah, mily boldogtalan volnék most és örökkön örökké! De te mindig szeretet- és könyörületteljes voltál és vagy irántam, háládatlan gyermeked iránt. Oh édes Jézusom! te látod szívemet: mennyire fájlalom, hogy oly sokszor és oly nagyon megbántottalak, és mennyire ohajtom, bár soha meg ne bántottalak volna. De alázatteljesen kérlek is Uram és Üdvözítőm! bocsáss meg nekem kegyesen, és fogadj ismét kegyelmedbe. — Utálom és gyűlölöm minden bűnömet, s fogadom erősen, hogy jövőre igazán megjobbulok. Ezentúl téged szeretlek mindenk fölött, és szorgosan kerülök minden bűnre szolgáló alkalmat és veszedelmet, nehogy régi bűneimbe ismét visszaessem, és örökre boldogtalan legyek.

Oh szentséges Szűz, Isten Anyja, Mária! imádkozzál érettem, hogy e szent gyónást jól végezzem, és bűneim bocsánatát megnyerjem.

Légy te is segítségemre szent őrangyalom! hogy ez órától fogva ne vétkezzem többé, hanem igazán jámbor, istenfélő életet éljek. Amen.

Itt következik a gyónás:

„Az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek nevében. Amen.“

„Kérem a lelkiatyát, adjon nekem szent áldást, hogy minden bűnömet igazán meggyónhassam.“

„Gyónom a mindenható Istennek, a boldogságos szűz Máriának, minden szenteknek, és neked lelki atyámnak Isten helyett, hogy utolsó gyónásomtól fogva, melyet (ekkor) végeztem, (vagy hogy kis koromtól fogva) sokszor és sokat vétkeztem gondolataimmal, szavaimmal és cselekedeteimmal; különösen pedig:

Itt előszámláljuk bűneinket; azután mondjuk:

„Mindezeket és más elkövetett bűneimet teljes szivemből szánom és bánom, hogy azokkal a végtelen jósaгу Istent megbántottam; fogadom erősen, hogy többé nem vétkezem, és a bűnre szolgáló alkalmatosságot elkerülöm. Kérem a lelkiatyát, adjon nekem üdvösséges penitencziát és fölloldozást.“

Imádság a gyónás után.

Oh Istenem és Atyám! mily kimondhatatlan nagy irántam a te jósaғod! A lelkiatya, a te helytartód, téled nyert hatalmánál fogva Jézus Krisztus érdemeiért bűneimtől feloldozott. Ah! mily jól esik lelkemnek, hogy remélnem szabad, miszerint ismét kedves gyermeked vagyok! Hála, dicséret és dicsőség neked, oh irgalom Atyja! e nagy kegyelmedért, melyet soha meg nem érdemlettem. Fogadom, hogy erről soha meg nem felejtkezem, és egész erőmből azon leszek, hogy előbbi bűneimbe vissza ne essem. Áldd meg, oh mennyei Atyám! ezen jámbor fogadásomat, és adj erőt, hogy azt mindhalálig hiven megtartsam. Kérlek erre Jézus Krisztus szent véreért, melyet ő érettem a keresztfán kiontott, és az ő malasztteljes anyjának, Máriának és minden szenteknek érdemeiért. Amen.

Áldozási ájtatosság.

Erénygyakorlatok a szent áldozás előtt.

lit. Oh Jézusom! erősen hiszem mindazt, a mit kinyilatkoztattál; különösen hiszem, hogy az oltári-

szentségben igazán jelen vagy, mert azt te mondtad; ki csálhatatlan örök igazság vagy.

Imádás. Oh Jézusom! az angyalokkal és szentekkel egyesülve imádlak a legfölségebb oltári-szentségben, melyben hozzám való szeretetből vagy elrejtve; imádlak mint Uramat és Istenemet, Teremtőmet és Megváltómat.

Alázatosság. Uram és Megváltóm! mikép közeledjem hozzád, miután annyiszor megbántottalak? Valóban nem vagyok méltó, hogy bejőjj szivembe! mondd csak egy szóval, és meggyógyul az én lelkem.

Bánat. Oh Jézusom! teljes szivemből szánom minden bűnömet; mert azokkal téged, az én legjobb Istenemet, kit mindenek fölött kell szeretnem, bántottalak meg.

Remény. Szeretetteljes Jézusom! a te irgalmaságodnak nincsen határa; te hozzám jössz, és szivemben akarsz lakni. És épen ezért, bizodalom-teljesen remélem, hogy meg is fogsz engem szentelni és malasztoddal betölteni.

Szeretet. Oh Jézusom! te engem a kereszthalálig szerettél, és hozzám való szeretetből most lelkemnek tápláléka is akarsz lenni: oh miképen viszonzozzam szeretetedet? Éretted élni és halni akarok.

Ohajtás. Jöjj oh Jézusom! jöjj, és foglald el szivemet, legyen az egészen a tied; jöjj, szállj be hozzám, és erősíts meg malasztoddal, oh Jézusom!

Erénygyakorlatok a szent áldozás után.

a) Az isteni erények gyakorlata. (Lásd a 6. l.).

b) Vagy :

Alázatosság. Oh Jézusom! miképen érdemlettem meg, hogy te, én Istenem, hozzám, szegény bűnöshöz, betérni méltóztattál.

Hálaadás és följajánlás. Szeretetteljes Jézus! miképen háláljam meg neked, a mit velem tettél? Fölajánlom neked testemet, lelkemet és mindenemet, tied legyen minden gondolatom, minden kívánságom, mindem szavam; tied és teéretted legyen minden, a mit teszek.

Szeretet. Oh Jézusom! gyulaszd föl hideg szíve-
met szereteted tűzével, hogy jobban szeresselek, mint
bármit, jobban, mint enmagamat.

Kérés. Én Uram és én Istenem! add meg nekem
szegénynek mindazon malasztokat, melyekre szükségem
van, mert te végtelenül gazdag és végtelenül jó vagy.

Oh jóságos Jézus! maradj nálam malasztoddal;
erősíts és áldj meg ezen szentség ereje által most,
és halálom óráján. Amen.

B e v e z e t é s.

Az ember rendeltetéséről és végczéljáról.

1. *Mi végre vagyunk a földön?*

A végre vagyunk a földön, hogy az Istent megismerjük, őt szeressük; neki szolgáljunk és ekként üdvözlünk.

2. *Mit kell tennünk, ha az Istent megismerni, őt szeretni, neki szolgálni és üdvözlönni akarunk?*

1) Hinnünk kell mindazt, a mit Isten kinyilatkoztatott; 2) meg kell tartanunk mindazon parancsolatokat, melyeket Isten elének szabott; 3) élnünk kell azon malaszt-eszközökkel, melyeket Isten a mi üdvösségünkre rendelt.

3. *Hol találjuk föl a hitről, a parancsolatokról és a malaszt-eszközökről való tanítást?*

A hitről, a parancsolatokról és a malaszt-eszközökről való tanítást feltaláljuk a katekizmusban.

4. *Mit foglal tehát magában a katekizmus?*

A katekizmus három szakaszt foglal magában, t. i. 1) a hitről, 2) a parancsolatokról, 3) a malaszt-eszközökről, vagyis a szentségekről és az imádságról.

Erkölcsei tanulság. Soha se mulaszd el a keresztény tanítást, és hallgasd azt mindig figyelmesen.

ELSŐ SZAKASZ.

A hitről.

I. A hit fogalmáról, tárgyáról és kútfejeiről.

1. *Mit tesz hinni?*

Hinni tesz: igaznak tartani azt, a mit más mond; és pedig azért, mert ő mondja.

2. *Mit tesz Istennek hinni?*

Istennek hinni tesz: igaznak tartani azt, a mit Isten mondott, vagyis kinyilatkoztatott; és pedig azért, mert ő kinyilatkoztatta.

3. *Mit tesz katolikus keresztény módon hinni?*

Katolikus keresztény módon hinni tesz: igaznak tartani mindazt, a mit Isten kinyilatkoztatott, és anyaszentegyháza által, hogy higgyük, élénk ad.

4. *Miért kell hinnünk mindazt, a mit Isten kinyilatkoztatott?*

Mert az Isten örök és csalhatalatlan igazság.

5. *Mit értünk az isteni kinyilatkoztatás alatt?*

Az isteni kinyilatkoztatás alatt értjük azon tanítást, melyet Isten a mi üdvösségünkre kijelentett.

6. *Mikép jutott el hozzánk az isteni kinyilatkoztatás?*

Az isteni kinyilatkoztatás részint írásban, részint élő szóval jutott el hozzánk, — írásban a szentírás, vagyis a biblia által, élő szóval pedig a szent hagyományok által.

7. *Mi a szentírás?*

A szentírás azon könyvek gyűjteménye, melyek a Szentlélek sugalatából irattak, és az anyaszentegyház által Isten igéjének ismertetnek el.

8. *Mikép osztatik fel a szentírás?*

A szentírás az ó- és új testamentom, vagyis az ó- és új-szövetség könyveire osztatik fel.

9. *Mily kinyilatkoztatást foglal magában az ó-szövetségi szentírás?*

Az ó-szövetségi szentírás azon kinyilatkoztatást foglalja magában, melyet Isten Krisztus urunk eljövele előtt tett az embereknek.

10. *Mily kinyilatkoztatást foglal magában az új-szövetségi szentírás?*

Az új-szövetségi szentírás azon kinyilatkoztatást foglalja magában, melyet Jézus Krisztustól és az apostoloktól kaptunk.

11. *Elég-e csak azt hinniünk, mi a szentírásban van?*

Nem elég; hanem a szent hagyományokat, vagyis azon kinyilatkoztatott igazságokat is kell hinniünk, melyeket az apostolok hirdettek ugyan, de írásba nem foglaltak.

12. *Miért kell a szent hagyományokat is épen úgy hinniünk, mint azt, mi a szentírásban foglaltatik?*

Mert a szent hagyományok is az Istennek épen oly tiszta és hamisítatlan kinyilatkoztatása, mint a mi a szentírásban foglaltatik.

2. A hit szükséges voltáról.

13. *Szükséges-e a hit az üdvösségre?*

A hit elkerülhetlenül szükséges az üdvösségre; mert „hit nélkül lehetlen Isten előtt kedvesnek lenni.”

14. *Üdvözülhetünk-e minden hitben?*

Nem: csak az igaz hitben üdvözülhetünk, melyet Krisztus urunk tanított.

15. *Mely egyház bírja az igaz, Krisztus által tanított hitet?*

Az igaz, Krisztus által tanított hitet egyedül a katolika egyház bírja.

16. *Miért bírja egyedül a katolika egyház az igaz, Krisztus által tanított hitet?*

Mert egyedül a katolika egyház vette át magától Krisztustól és az apostoloiktól e hitet, mint rá bízott menyei kincse, és azt örökké hamisítatlanul megőrizte.

17. *Elég-e csak belsőképen hinni?*

Nem elég csak belsőképen hinni, hanem szükséges, hogy külsőképen is valljuk hitünket.

18. *Kiváltképen mi által vallja a katolikus keresztény a maga hitét?*

A katolikus keresztény a maga hitét kiváltképen vallja a keresztvétel által.

19. *Mit mondasz, midőn keresztet vetsz magadra?*

„Az Atyának és Fiúnak és Szentlélek Istennek
nevében Amen.“

Erkölcsl tanulság. Soha se szégyelj magadra keresztet
vetni, és örülj, hogy a katolika egyház gyermeke vagy.

Az apostoli hitvallásról.

20. *Hol foglaltatik röviden mindaz, a mit a katolikus
kereszténynek leginkább tudni és hinni kell?*

Mindaz, a mit a katolikus kereszténynek legin-
kább tudni és hinni kell, röviden foglaltatik az apostoli
hitvallásban.

21. *Hány ágazata van az apostoli hitvallásnak?*

Az apostoli hitvallásnak tizenkét ágazata van.

22. *Miképen szól az apostoli hitvallás?*

„Hiszek egy Istenben“ stb. (L. a Kat. elején).

Első ágazat.

„Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában,
mennynek és földnek teremőjében.“

1. Istenről és tulajdonságairól.

„Hiszek egy Istenben.“

23. *Mi az Isten?*

Az Isten önnönmagától való legtökéletesebb szel-
lemi lény (lélek), mennynek és földnek ura.

24. *Miért mondjuk az Istent „szellemi lénynek“?*

Mert az Istennek van értelme és akarata, de
teste nincsen; ő lélek.

25. *Miért mondjuk: „az Isten legtökéletesebb“?*

Mert egyedül ő volt mindig; és létét senki más-
tól nem vette.

26. *Miért mondjuk, hogy az Isten „legtökéletesebb“?*

Mert az Isten minden jó tulajdonságot egész tel-
jességben, vég és határ nélkül, egyesít magában. Ő
örökkévaló, mindenütt jelenlévő, mindentudó, végte-
lenül bölcs, mindenható, végtelenül szent és igazságos,
végtelenül jó és irgalmas.

27. *Mit tesz : az Isten örökkévaló ?*

Az Isten örökkévaló annyit tesz : ő mindig volt, van és lesz, neki sem kezdete, sem vége.

28. *Mit tesz : az Isten mindenütt jelenlévő ?*

Az Isten mindenütt jelenlévő, annyit tesz : ő mindenütt van, mennyben, földön és minden helyen.

29. *Mit tesz : az Isten mindentudó ?*

Az Isten mindentudó, annyit tesz : ő mindent tökéletesen és öröktől fogva tud ; ő tudja a multat, a jelent, a jövőt, még legtitkosabb gondolatainkat is.

30. *Mit tesz : az Isten végtelenül bölcs ?*

Az Isten végtelenül bölcs, annyit tesz : ő mindent legjobban tud intézni, hogy elérje azt, a mit akar.

31. *Mit tesz : az Isten mindenható ?*

Az Isten mindenható, annyit tesz : ő mindent megtehet, és hogy bármit megtegyen, csak akarnia kell.

32. *Mit tesz : az Isten végtelenül szent ?*

Az Isten végtelenül szent, annyit tesz : ő csak a jót szereti és akarja, a rosszat pedig utálja.

33. *Mit tesz : az Isten végtelenül igazságos ?*

Az Isten végtelenül igazságos, annyit tesz : ő érdemi szerint jutalmaz és büntet.

34. *Mit tesz : az Isten végtelenül jó ?*

Az Isten végtelenül jó, annyit tesz : ő csupa szeretetből minden teremtményének jót akar, és valóban számtalan jót tesz is velünk.

35. *Mit tesz : az Isten végtelenül irgalmas ?*

Az Isten végtelenül irgalmas, annyit tesz : ő minden igazán megtérő bűnösnek örömet megbocsát.

36. *Miért mondjuk az Istent menny és föld urának ?*

Mert ő lévén mennynek és földnek teremője, egyszersmind azoknak egyedüli ura is, és legfőbb hatalommal uralkodik fölöttök.

37. *Láthatjuk-e az Istent ?*

Testi szemeinkkel az Istent nem láthatjuk ; mert ő lélek.

38. *Van-e több egy Istennél?*

Csak egy Isten van.

Erkölcsei tanulság. Emeld föl szivedet minden reggel az Istenhez és mondd:

Nevedben ébredek föl édes Istenem!
Add szent parancsidat hűn teljesítenem;
Nyujtsd malasztodat, erősíts meg vele;
Ah! mert jót nem tehet az ember nélküle.

2. A három isteni személyről.

„Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában.“

39. *Miért mondjuk: Hiszek egy Istenben, mindenható Atyában?*

Mert az Isten a mi láthatatlan mennyei Atyánk, és mert az Istenben több személy van, kik között az első Atyának mondatik.

40. *Hány személy van tehát az Istenben?*

Az Istenben három személy van: Atya, Fiu és Szentlélek.

41. *E három személynek mindegyike Isten?*

Igen; az Atya is igazi Isten, a Fiu is igazi Isten, a Szentlélek is igazi Isten.

42. *És mégis csak egy az Isten?*

Igen; a három személy csak egy Isten.

43. *S miért csak egy Isten a három személy?*

Mert mind a három személynek ugyanazon megoszolhatatlan természete és lényege van.

44. *Idősebb vagy hatalmasabb-e egyik isteni személy a másikonál?*

Nem; mind a három isteni személy öröktől fogva való, egyenlően hatalmas, jó és tökéletes; mert mind a három személy csak egy Isten.

45. *Mely munkák tulajdoníttatnak különösen egyenkint a három isteni személynek?*

Az Atyának tulajdoníttatik különösen a teremtetés, a Fiunak a megváltás, a Szentléleknek a megszentelés.

46. *Miképen nevezzük mindössze egy szóval a három isteni személyt?*

A három isteni személyt mindössze egy szóval **Szentháromság**nak nevezzük.

Erkölcsei tanulság. Egész alázattal adj hálát Istennek, hogy ezen imádandó nagy titkot veled megismertette, és kíváncsiságból azt soha se feszegezd.

3. A világ teremtéséről és kormányzásáról.

„Mennyek és földnek teremtőjében.“

47. *Miért mondjuk az Istent „menny és föld teremtőjének“?*

Mert ő teremtette az egész világot: a mennyet, a földet és mindent, a mi van.

48. *Mit tesz: teremteni?*

„Teremteni“ annyit tesz, mint semmiből valamit létre hozni.

49. *Miképen teremtette Isten a világot?*

Isten a világot mindenható akaratával teremtette, mondván: „legyen“; és meglett minden.

50. *Hány nap alatt teremtette Isten a világot?*

Hat nap alatt teremtette Isten a világot.

51. *Mit tesz Isten még mindig, hogy a világ, melyet teremtett, ismét semmivé ne legyen?*

Isten fönntartja és kormányozza a világot.

52. *Miképen tartja fenn Isten a világot?*

Isten megteszi akaratának ugyanazon hatalmával, melylyel a világot teremtette, hogy az fönntmaradjon, míg és mint neki tetszik.

53. *Miképen kormányozza Isten a világot?*

Isten mindenről gondoskodik, s úgy rendez és intéz mindent, hogy el legyen érve a cél, melyért a világot teremtette.

54. *Minek nevezzük az Isten eme gondoskodását a világ fönntartásában és kormányzásában?*

Az Isten eme gondoskodását a világ fönntartásá-

ban és kormányzásában isteni gondviselésnek nevezzük.

55. Gondoskodik-e Isten rólunk is?

Ugy van, Isten rólunk is gondoskodik: ő ad nekünk életet és egészséget, ételt és italt, lakást és ruházatot, szóval, minden testi és lelki jót.

Erkölcsei tanulság. Soha se panaszolkodjál vagy zúgolódjál Isten rendelése ellen; mert ő legjobban tudja, mi válik igazán hasznodra.

4. Az angyalokról.

56. Teremtett-e Isten mást is a látható világon kívül?

Isten láthatatlan világot is teremtett, t. i. megszámlálhatatlan lelkeket, kiket angyaloknak nevezünk.

57. Mik tehát az angyalok?

Az angyalok tiszta lelkek, kiknek értelmök és akaratuk van, de testök nincsen.

58. Mi végre teremtette Isten az angyalokat?

Isten a végre teremtette az angyalokat, hogy őt tiszteljék, szeressék, imádják, neki szolgáljanak és az embert őrizzék.

59. Milyenek voltak az angyalok, midőn Isten őket teremtette?

Az angyalok mind jók és boldogok, s az Isten kegyelmében voltak.

60. Jók és boldogak maradtak-e mindnyájan az angyalok?

Nem; sokan vétkeztek és pokolra taszítottak. Ezek ördögöknek, vagy gonosz lelkeknek neveztetnek.

61. Milyenek irántunk a jó angyalok?

A jó angyalok szeretnek minket: azért őrzik testünket és lelkünket, esedeznek érettünk, és a jóra serkentenek.

62. Miképen nevezzük azon angyalokat, kik különösen az emberek őrizetére rendeltettek?

Azon angyalokat, kik különösen az emberek őri-

zetére rendeltettek, szent örző- vagy őrangyaloknak nevezzük.

63. *Van-e minden embernek őrangyala?*

Igen is: minden embernek van őrangyala.

64. *Mivel tartozunk szent őrangyalainknak?*

Szent őrangyalainkat tartozunk tisztelni, segítségül híni és sugalataikat örömet követni.

65. *Milyenek irántunk a gonosz lelkek?*

A gonosz lelkek gyűlöletből és irigységből incselkednek ellenünk, hogy bűnre csábítsanak és az örök kárhozatra taszítsanak.

66. *Mit tegyünk, hogy a gonosz lelkek incselkedései nekünk ne ártsanak?*

Imádkozzunk, állhatatosan álljunk ellen minden rosszra való kísértetnek, és használjuk az anyaszentegyház áldásait.

Erkölcsei tanulság. Minden reggel és este ajáld magad szent őrangyalod oltalmába, mondván:

Istennek hű szent angyala,
Kinek én őrzése alá
Teremtöm rendeléséből
Bizattam születésemtől:
Mellettem állj, ma látogass,
Őrizz, vezérelj s támogass. Amen.

5. Az első emberekről és bűnbeestőkről.

67. *Melyik az Isten legjelesebb teremtménye a földön?*

Az Isten legjelesebb teremtménye a földön az ember.

68. *Kik voltak az első emberek, kiket az Isten teremtett?*

Az első emberek voltak: Ádám és Éva.

69. *Miképen teremtette Isten Ádámot?*

Isten Ádám testét agyagból képezte és halhatatlan lelket lehelt bele.

70. *Miképen teremtette Isten Évát?*

Isten Éva testét az alvó férfi oldalcsontjából alkotta.

71. *Miből áll tehát az ember?*

Az ember testből és lélekből áll.

72. *Mi a lélek?*

A lélek halhatatlan szellem, mely nélkül sem nem gondolkodhatunk, sem nem élhetünk.

73. *Miképen tüntette ki Isten az embert teremtetésekor?*

Isten önmaga képére és hasonlatosságára teremtetette az embert.

74. *Miben áll ezen hasonlatosság?*

Ezen hasonlatosság abban áll, hogy az ember lelke: 1) értelemmel és szabad akarattal bir, 2) halhatatlan.

75. *Jók voltak-e eleinte az első emberek?*

Az első emberek eleinte jók, szentek és igazak voltak, a mint Isten őket teremtette.

76. *Hol laktak az első emberek?*

Az első emberek a paradicsomban laktak, hol boldogul éltek és soha sem kellett volna meghalniok.

77. *Megmaradtak-e az első emberek ezen boldog állapotban?*

Az első emberek nem maradtak meg ezen boldog állapotban; mert vétkeztek, s ez által az Isten büntetését és sok nyomort hoztak magukra.

78. *Mily vétkeket követtek el ős-szüleink?*

Ős-szüleink inkább hittek a kigyó képében megjelent ördögnek, mint Istennek, és ettek a tiltott fának gyümölcséből.

79. *Csak ős-szüleinknek ártott-e ezen bűn?*

Ezen bűn nem csak ős-szüleinknek ártott, hanem káros következményeivel együtt minden emberre átszállott úgy, hogy most mindnyájan bűnben születünk.

80. *Mikép nevezzük azon bűnt, melyben mindnyájan születünk?*

Azon bűnt, melyben mindnyájan születünk, eredeti bűnnek nevezzük: mert azt nem személyesen

követjük el, hanem eredetünkkel együtt Ádamtól örököljük.

81. *Melyek az eredeti bűn káros következményei, melyek vele együtt minden emberre átszállottak?*

Az eredeti bűn káros következményei a következők: 1) az eredeti bűn által kiesett az ember Isten kegyelméből, mi által megszűnt Isten fia és mennyország örököse lenni; 2) értelme meghomályosodott és akarata a rosszra hajlandó lett; 3) az eredeti bűnből származik minden nyomor, fájdalom, csapás s végre a halál.

82. *Milyen lett volna az ember sorsa, ha Isten nem könyörül vala rajta?*

Az ember soha többé kegyelmet nem nyerhetett és így nem is üdvözülhetett volna.

83. *Mikép könyörült Isten az emberen?*

Isten Megváltót ígért, ki teljes elégtétel által az embert a bűntől megszabadítsa, az elvesztett kegyelmet visszaszerezze, és őt újra mennyország örökösévé tegye.

Erkölcsei tanulság. Utáld a bűnt; mert ez hozott minden rosszat a világra.

6. A bűnbeeséstől a Megváltó eljöveteleig.

84. *Kinek ígérte meg Isten először a Megváltót?*

Ős-szüleinknek ígérte meg Isten először a Megváltót, mindjárt a bűnbeesés után.

85. *Háládatosak voltak-e az emberek Isten iránt azon irgalmasságért?*

Nem; már Ádám első fia, Kain, elszakadt Istentől, maradékai is szintoly istentelenek voltak, mint atyjok, s lassankint elcsábították a jókat is úgy, hogy végre az emberek mind gonoszok lettek.

86. *Mit bocsátott Isten büntetésül az emberekre?*

Isten büntetésül vizözönt bocsátott az emberekre, melyben, a jámbor Noét és családját kivéve, mind elvesztek.

87. *A vizözön után híven szolgáltak-e Istennek az emberek?*

Nem; mert az emberek nem sokára ismét elszakáltak Istentől, s a napot és holdat, embereket és állatokat, fa- és kőképeket imádtak Isten gyanánt.

88. *Mit tett Isten, midőn az emberek egyre gonoszabbak lettek?*

Isten egy népet választott ki, hogy az igaz-hitet és az ígért Megváltóban való reményt fönntartsa.

89. *Melyik volt az Isten ezen választott népe?*

Az Isten ezen választott népe a zsidó nép volt, vagyis az izraeliták.

90. *Miképen tartotta fenn Isten az izraeliták közt az igaz hitet és a Megváltóban való reményt?*

Isten időről időre támasztott az izraeliták közt férfiakat, kik által magát nekik kinyilatkoztatta, ígéreteit megújította és parancsolatait kihirdette.

91. *Kik voltak ily férfiak?*

Ily férfiak voltak Ábrahám, Izsák és Jákob, később Mózes, Dávid és a többi proféta.

92. *Ki volt Ábrahám?*

Ábrahám a zsidó nép törzsatyja volt, kinek Isten többször megjelent, és megígérte, hogy „ő benne áldatnak meg a föld minden nemzetségei.”

93. *Ki volt Izsák és Jákob?*

Izsák Ábrahám fia, Jákob pedig unokája volt, kiknek Isten az Ábrahámnak tett ígéreteket többször megújította.

94. *Ki volt Mózes?*

Mózes törvényhozó és proféta volt; általa adta Isten az izraelitáknak a tíz parancsolatot, s más valás-szertartási és polgári törvényeket, hogy őket a Megváltó kegyelemteljes eljövetelére elkészítse.

95. *Ki volt Dávid?*

Dávid nagy király és proféta volt, ki az ígért Megváltóról sokat jövendölt, és kinek megígérte Isten,

2
hogy nemzetségéből fog születni a Messiás, vagyis az ígért Megváltó.

96. *Mit tesz e szó: proféta?*

„Proféta“ annyit tesz, mint jövendőelő; mert a proféták az ígért Megváltóról sokat jövendőleltek.

97. *Mit jövendőleltek a proféták a Megváltóról?*

A proféták megjövendőleltek: 1) a Megváltó születésének idejét és helyét; 2) életének, szenvedésének és halálának körülményeit; 3) feltámadását, mennybemenetelét és a Szentlélek elküldetését; 4) az anyaszentegyház alapítását, elterjedését és örök fönmaradását.

98. *Mikor jött el az ígért Megváltó?*

Az ígért Megváltó eljött körülbelöl négy ezer esztendővel a világ teremlése után.

99. *Mily állapotban volt az emberi-nem, midőn a Megváltó eljött?*

Az emberi-nem a bálványozásban és minden gonoszságban mélyen el volt süllyedve: egyedül a zsidók ismerték az igaz Istent.

Erköleli tanulság. Adj hálát Istennek azon kegyelemért, hogy az ígért Megváltót megismerted, kit a régi szent atyák oly epedve vártak. (Ádvent).

Második ágazat.

„És Jézus Krisztusban, ő egy Fiában, a mi Urunkban.“

100. *Mit tanít az apostoli hitvallás második ágazata?*

Azt tanítja, hogy Jézus Krisztus, a Megváltó, kit Isten nekünk embereknek ígért és küldött: 1) az Istennek egyszülött Fia, 2) a mi Urunk.

101. *Mit tesz e szó: Jézus?*

„Jézus“ annyit tesz, mint Megváltó vagy Üdvözítő.

102. *Mit tesz e szó: Krisztus?*

„Krisztus“ zsidóul „Messiás“, annyit tesz, mint fölkent.

103. *Miért neveztetik Jézus Krisztus „az Isten egyszülött Fiának?*

Mert Jézus Krisztus, mint a Szentháromság második személye, az Isten Fia öröktől fogva, az Atyával ugyanazonegy természetű és lényegű.

104. *Nem vagyunk-e mi is szintén az Isten fiai?*

Igen is; de nem természetből és öröktől fogva, hanem mi az Istennek csak kegyelemből fogadott fiai vagyunk.

105. *Miért neveztetik Jézus Krisztus a mi Urunknak?*

Mert Jézus Krisztus: 1) mint Isten mennynek és földnek ura és teremője, 2) mint Megváltó saját vérének árán vett meg minket.

Erkölesi tanulság. Gyakran és alázatosan hídd segítségül Jézus szentséges nevét, főleg kísértetben.

Harmadik ágazat.

„Ki fogantaték Szentlélektől, születék szüz Máriától.“

106. *Mit tanít az apostoli hitvallás harmadik ágazata?*

Azt tanítja, hogy a Fiu Isten a Szentlélek ereje által emberré lett, vagyis oly testet és lelket vett föl, minő a mienk.

107. *Minek nevezzük e titkot?*

E titkot a Fiu-Isten megtestesülésének nevezzük.

108. *Mit hiszünk tehát Jézus Krisztus felől, midőn a megtestesülés titkát hisszük?*

Azt hisszük, hogy Jézus Krisztus valóságos Isten és egyszersmind valóságos ember, — Isten-ember, — Isten öröktől fogva, emberré pedig időben lett.

109. *Hány természet van Jézus Krisztusban?*

Jézus Krisztusban két természet van: isteni; mert ő Isten, emberi, mert ő ember is egyszersmind.

110. *Kettő Jézus Krisztusban a személy is?*

Nem; Jézus Krisztus csak egy és pedig isteni

személy; mert a két természet a Fiu-Isten egy személyében elválaszthatatlanul van egyesítve.

111. *Kitől vette magára a Fiu-Isten az emberi természetet?*

A Fiu-Isten az emberi természetet magára vette Máriától, a legtisztább szüztől, kit épen azért Isten Anyjának nevezünk.

112. *Ki tehát Jézus Krisztus anyja?*

Jézus Krisztus anyja a boldogságos szűz Mária.

113. *Volt e Jézus Krisztusnak atyja is?*

Jézus Krisztusnak mint embernek nem volt atyja; mert József, a boldogságos szűz jegyese, csak az ő nevelő atyja volt.

114. *Mért lett a Fiu-Isten emberré?*

A Fiu-Isten emberré lett: 1) hogy érettünk szenvedhessen és meghalhasson; mert mint Isten sem nem szenvedhetett, sem meg nem halhatott; 2) hogy minket arra oktasson, a mit hinnünk, remélnünk és cselekednünk kell, hogy üdvözlünk.

Erkölcsl tanulság. Adj hálát Istennek teljes szivedből, kivált midőn reggel, délben és este az „Úr angyalára“ harangoznak, hogy az ő fia irántunk való szeretetből szegény gyermekké lenni méltóztatott.

Jézus életéről a földön.

115. *Hol született Jézus?*

Jézus Betlehemben, egy istállóban született. (Karácson).

116. *Kik jöttek először a kised Jézust imádni?*

Először jámbor pásztorok jöttek a környékből a kised Jézust imádni, azután bölcsek, vagyis: a három király napkeletről.

117. *Mi által tudták meg a pásztorok és bölcsek Jézus születését?*

A pásztorok egy angyal, a bölcsek pedig egy rendkívüli csillag által tudták meg Jézus születését.

118. *Mi történt a kised Jézussal születése után negyvenedik napon?*

A kised Jézus születése után negyvenedik napon a jeruzsálemi templomban bemutatattott. (Gyertyaszentelő Boldogasszony napja).

119. *Mindig Jeruzsálemben vagy Zsidóországban maradt-e a kised Jézus?*

Nem; József és Mária a kised Jézussal Egyiptomba menekültek, mivel Heródes király az ő élete ellen tört. (Apró szentek).

120. *Hol töltötte Jézus gyermek- és ifjukurát?*

Jézus gyermek- és ifjukurát Názáretben töltötte szülői házánál, és engedelmes volt nekik.

121. *Miért volt Jézus, az Isten Fia, szülőinek engedelmes?*

Hogy a gyermekeket szülőik iránt engedelmes-ségre tanítsa.

122. *Mit tett Jézus tizenkét éves korában?*

Jézus tizenkét éves korában szülőivel Jeruzsálembé ment a husvétünnepre, s három napig ott maradt a templomban.

123. *Miért maradt Jézus a templomban?*

Hogy példát adjon, miszerint mi is örömet imádkozzunk és tanuljunk, szívesen járjunk az Isten házába, és ott magunkat ájtatosan viseljük.

124. *Mit tett Jézus harmincz éves korában?*

Jézus harmincz éves korában megkereszteltette magát szent János által a Jordán vizében; azután a pusztába ment, hol negyven nap és negyven éjjel böjtölt, s megengedé, hogy az ördögtől megkísértessék.

125. *Mit tett azután Jézus, mikor a pusztát elhagyta?*

Nyilvánosan kezdett tanítani, tanítványokat gyűjteni, kik közül tizenkettőt állandó társainak kiválasztott, különösen oktatott, s apostoloknak, vagyis küldötteknek nevezett.

126. Mit tanított Jézus?

Jézus mindazt tanította, a mit hinnünk, remélnünk és cselekednünk kell, hogy üdvözlünk.

127. Mit tanított Jézus önmaga felől?

Jézus önmaga felől azt tanította, hogy ő a világnak ígért Megváltója, és hogy ő az Atyával és Szentlélekkel az egy igaz és örök Isten.

128. Mivel bizonyította be Jézus, hogy tanítása igaz és isteni?

Hogy tanítása igaz és isteni, ezt bebizonyította Jézus: 1) szent életével, 2) cselekedeteivel és jövődöléseivel.

129. Melyek Jézus legnevezetesebb csodái?

1) Jézus a vizet borra változtatta, 2) öt kenyérrel több ezer embert kielégített, 3) egy szavával a szeleket és hullámokat lecsendesítette, mindenféle betegeket gyógyított, ördögöket üzött ki, és halottakat támasztott föl; 4) halála után harmad napra maga is föltámadt: és tanítványainak szemelátárára fölment mennyekbe.

130. Mit jövődölt Jézus?

Jézus sok olyat jövődölt, mit csak Isten tudhatott, például: hogy Judás őt elárulja, Péter megtagadja; megjövődölte kínszenvedését, kereszthalálát, föltámadását, mennybemenetelét.

131. Mit jövődölt még Jézus?

Jézus megjövődölte még Jeruzsálem elpusztulását, anyaszentegyháza elterjedését és örök fennmaradását.

Erkölcsei tanulság. Szorgalmasan olvasd Jézus életét és kövesd példáját.

Negyedik ágazat.

„Kinzaték Pontius Pilátus alatt, megfeszítették, meghala és eltemették.”

132. Mit tanít az apostoli hitvallás negyedik ágazata?

Azt tanítja, hogy Jézus Krisztus érettünk szenvedett, meghalt a keresztfán és sírba tétetett.

133. *Mit szenvedett érettünk Jézus?*

Jézus érettünk sok és nagy kinokat szenvedett: az olajfák hegyén halálgyötrelmében vérrel verítékelt, azután elfogatott, kicsufoltatott, megostoroztatott, tövisekkel megkoronáztatott, s végre keresztre feszítettetett.

134. *Hol feszítettetett Jézus a keresztre?*

A kalvária hegyén, közel Jeruzsálem városához.

135. *Meddig függött Jézus a keresztfán?*

Jézus a legiszonyubb testi és lelki kinok közt három óráig függött a keresztfán, míg fölkiáltván: „Atyám kezeidbe ajánlom lelkemet!” meghajtá fejét és kiadá lelkét.

136. *Ki ítélte Jézust a kereszthalálra?*

Pontius Pilátus, romai helytartó, ítélte Jézust a kereszthalálra.

137. *Kénytelen volt-e Jézus szenvedni és meghalni?*

Nem; Jézus önkényt szenvedett és halt meg érettünk, végtelen szeretetből irántunk.

138. *Miért szenvedett és halt meg Jézus?*

Jézus szenvedett és meghalt, hogy bűneinkért az Isten igazságának helyettünk eleget tegyen, s ekként minket megváltson és üdvözítsen.

139. *Mely bűnökért szenvedett és halt meg Jézus?*

Jézus az egész világ bűneiért szenvedett és halt meg, az eredeti és minden más bűnért.

140. *Mitől váltott meg minket Jézus szenvedése és halála által?*

Jézus szenvedése és halála által megváltott minket a bűntől, és az örök kárhozattól, melyet a bűn által megérdemlettünk.

141. *Miért nem üdvöziül mégis minden ember?*

Mert nem minden ember teszi meg a maga részéről azt, ami az üdvösség elnyerésére szükséges; vagyis, mert nem minden ember hiszi Jézus tanítását, tartja meg parancsolatait, és használja a malaszt-eszközöket.

142. *Mi történt Jézus holt testével?*

Jézus holt testét két jámbor férfiú levette a keresztről, és kőből kivágott új sírboltba temette.

143. *Mit tettek a zsidók?*

A zsidók megemlékezvén arról, miszerint Jézus mondotta, hogy harmadnapra föltámad, nagy követ hengerítettek a sírbolt elé; azt le is pecsételték, és öröket állítottak melléje.

Erkölesi tanulság. Soha se felejtsd el, mennyire szeretett téged Jézus, és mennyit szenvedett ő értetted; s tőkéld el magadat, hogy annak élsz, ki értetted oly kegyetlen halált szenvedett. (Keresztfa, nagyhét, nagypéntek, keresztut, pénteki böjt).

Ötödik ágazat.

„Szálla alá poklokra, harmadnapon halottaiból föltámad.”

144. *Mit jelentenek e szavak: „szálla alá poklokra“?*

E szavak azt jelentik, hogy Jézus Krisztus lelke halála után leszállott a pokol tornáczába, vagyis azon helyre, hol a jámborul elhunytak lelkei tartattak, és megváltásuk idejét várták.

145. *Miért tartattak a jámborul elhunytak lelkei a pokol tornáczában?*

Mert a mennyország a bűn által zárva volt, s csak Jézus Krisztus halála által nyitvatott meg.

146. *Miért szállott alá Krisztus a pokol-tornáczba?*

Krisztus azért szállott alá a pokoltornáczba, hogy a jámborul elhunytak lelkeit megvigasztalja, és onnét kiszabadítsa.

147. *A sírban maradt-e Krisztus holt teste?*

Krisztus holt teste nem maradt a sírban; hanem harmadnapra Krisztus ismét egyesíté lelkét testével és önerejéből dicsőségesen föltámadt. (Husvét.)

148. *Honnét tudjuk, hogy Krisztus föltámadt?*

Hogy Krisztus föltámadt, tudjuk apostolainak és tanítványainak tanuságából, kik őt föltámadása után

többször látták, kezeikkel illették, vele ettek, beszéltek és társalogtak.

149. Föltámadása után meddig maradt még Krisztus a földön?

Föltámadása után Krisztus még negyven napig maradt a földön.

150. Mit tett Krisztus ezen idő alatt?

Krisztus ezen idő alatt apostolainak, kivált szent Péternek különféle hatalmat és tanítást adott az anyaszentegyház javára.

Erkölcsei tanulság. Ha Krisztus urunkkal megdicsőíttetni akarsz, vele béketűrőleg szenvedned is kell.

Hatodik ágazat.

„Fölmene mennyekbe, ül a mindenható Atya Istennek jobbjára felöl.“

151. Mit tanítanak e szavak: „fölmene mennyekbe?“

E szavak azt tanítják, hogy Jézus Krisztus önjelétől testestől lelkestől felemelkedett az égbe. (Áldozó csütörtök).

152. Hol emelkedett föl Krisztus urunk mennyekbe?

Krisztus urunk mennyekbe emelkedett az olajfák hegyén, és pedig tanítványainak szemeláttára.

153. Mi végre ment Krisztus urunk mennyekbe?

Krisztus urunk a végre ment mennyekbe: 1) hogy a maga dicsőségét elfoglalja; 2) hogy Atyjánál szószólónk és közbenjárónk legyen; 3) hogy apostolainak a Szentlelket elküldje; 4) hogy ott nekünk is helyet készítsen.

154. Mit jelentenek e szavak: „ül a mindenható Atya Istennek jobbjára felöl“?

E szavak azt jelentik, hogy Jézus Krisztus mennyekben azon hatalommal és dicsőséggel bír, melylyel az Atya Isten.

Erkölcsei tanulság. Gyakran és ájtatosan kérd az Üdvözítőt, hogy téged is fölvegyen egykor mennyekbe.

Hetedik ágazat.

„Onnét leszen eljövendő itélni az eleveneket és holtakat.“

155. *Mit tanít az apostoli hitvallás hetedik ágazata?*

Azt tanítja, hogy Jézus a világ végén ismét eljön nagy hatalommal és dicsőséggel, hogy az embereket, a jókat és gonoszokat, ítélje.

156. *Hogyan neveztetik ezen, a világ végén tartandó ítélet?*

Ezen, a világ végén tartandó ítélet utolsó-ítéletnek, vagy közönséges és világ-ítéletnek neveztetik; mert akkor Jézus az embereket, kik a világon éltek, mind együtt fogja itélni.

157. *Mire nézve fogja Jézus az embereket itélni?*

Jézus az embereket gondolataikra, szavaikra, cselekedeteikre és a jónak elmulasztására nézve fogja itélni.

158. *Miképen fog hangzani az isteni bíró ítélete?*

1) A jóknak ezt fogja mondani: „Jöjjetek Atyám áldottai, birjátok a világ alkotásától fogva nektek készített országot“, 2) a gonoszokhoz pedig így fog szólani: „Távozzatok tőlem átkozottak az örök tűzre, mely az ördögnek és angyalainak készítettett.“

159. *Hová mennek az utolsó-ítélet után a jók, és hová a gonoszok?*

Az utolsó-ítélet után a jók mennyországba mennek, a gonoszok pedig pokolba.

160. *Mi a mennyország?*

A mennyország kimondhatatlan boldogság helye, hol az igazak Istent színről színre látják és vele örökre egyesülnek.

161. *Mi a pokol?*

A pokol, Krisztus szavai szerint, kinok helye, kiolthatatlan tűz, külső sötétség, hol jajgatás és fogcsikorgatás leszen örökké.

162. *Van-e a közönséges ítéleten kívül még más ítélet is?*

A közönséges ítéleten kívül még külön ítélet is

van, melyben halála után minden ember azonnal ítéltetik.

163. *Hová jut a lélek a külön ítélet után?*

A lélek a külön ítélet után vagy mennyországba, vagy pokolba, vagy a tisztító-helyre (purgatoriumba) jut.

164. *Mely lelkek mennek a tisztító helyre?*

A tisztító-helyre azon igazak lelkei mennek, kik bocsánandó bűnben multak ki a világból, vagy, kik bűneikért az Isten igazságának életökben eleget nem tettek.

165. *Az utolsó ítélet után is fönmarad-e még a tisztító-hely?*

Az utolsó ítélet után csak mennyország és pokol lesz.

Erkölesi tanulság. Soha se tégy gonoszt, még titokban se, mert Isten egykor téged ítélő széke elé állítand, és mindent napfényre hozand.

Nyolczadik ágazat.

„Hiszek Szentlélekben.“

166. *Mit tanít az apostoli hitvallás nyolczadik ágazata?*

Azt tanítja, hogy a Szentlélek a harmadik isteni személy, az Atyával és a Fiúval egy igaz Isten.

167. *Kitől származik a Szentlélek?*

A Szentlélek az Atyától és Fiutól egyenlően öröktől fogva származik.

168. *Mit munkál a Szentlélek az anyaszentegyházban?*

A Szentlélek az anyaszentegyházat folytonosan tanítja, megszenteli és láthatatlanul kormányozza a világ végeig.

169. *Mit munkál a Szentlélek a mi lelkünkben?*

A Szentlélek megvilágosítja, megszenteli, megerősíti és vigasztalja a mi lelkünket; a miért megszentelőnek és vigasztalónak is neveztetik.

170. *Miért ábrázoltatik a Szentlélek galamb képében?*

Azért: 1) mert a Szentlélek galamb képében jelent meg, midőn Krisztus urunk Jordán vizében szent János által megkereszteltetett; 2) hogy kijelentessék, miszerint különös kedve telik az ártatlanságban és tisztaságban.

171. *Miért ábrázoltatik a Szentlélek tüzes nyelv alakjában?*

Mert a Szentlélek Pünkösöd napján tüzes nyelvek alakjában szállott alá mennyekből az apostolokra. (Pünkösöd).

Erkölcsei tanulság. Kerüld a bűnt, hogy el ne hagyjon a Szentlélek.

Kilenczedik ágazat.

„Egy közönséges keresztény anyaszentegyház, szenteknek egyességét.”

1. Az anyaszentegyházról és szervezetről.

172. *Mi tehát az anyaszentegyház?*

Az anyaszentegyház az egész földön élő keresztényeknek látható nagy társasága, kik egy közös fő, a romai pápa alatt ugyanazon hitet vallják, és ugyanazon szentségekkel élnek.

173. *Nem maga Jézus Krisztus-e tehát az anyaszentegyház feje?*

Az anyaszentegyház feje csakugyan maga Jézus Krisztus; de láthatatlan feje.

174. *Látható főt is rendelt Krisztus anyaszentegyházának?*

Igen, Krisztus anyaszentegyházának látható főt is rendelt; mert az anyaszentegyház látható társaság, látható társaságnak pedig látható fővel is kell birnia.

175. *Kit tett Krisztus az anyaszentegyház látható fejévé?*

Szent Pétert tette Krisztus az anyaszentegyház látható fejévé.

176. *Honnét tudjuk, hogy Krisztus szent Pétert tette az anyaszentegyház fejévé?*

Azt onnét tudjuk, mert Krisztus: 1) sz. Péterre, mint tulajdonképi alapkőre építé egyházát; 2) különösen neki adta át a mennyország kulcsait; 3) egész nyájának legeltetését egyedül ő rá bízta.

177. *Szent Péter halála óta ki az anyaszentegyház látható feje?*

Szent Péter halála óta az anyaszentegyház látható feje a szentséges atya, a romai pápa, mint szent Péternek törvényszerű utóda a romai püspökiújszéken.

178. *Vannak az anyaszentegyházban a pápán kívül még más elöljárók is?*

Vannak még püspökök is, kik, mint az apostolok utódai, a pápa főnöksége alatt egyes megyéket kormányoznak, és kiknek a többi lelkipásztor alá van rendelve.

179. *Az apostolok szervezték így az anyaszentegyházat?*

Az anyaszentegyházat alapítója Jézus Krisztus szervezte így: az apostolok az ő akaratának csak végrehajtói voltak.

Erkölcsei tanulság. Mélyen tiszteld a romai pápát és a vele egyességben lévő püspököket és papokat.

2. Az anyaszentegyház ismertető jeleiről.

180. *Egy vagy több egyházat alapított-e Krisztus urunk?*

Krisztus urunk csak egy egyházat alapított, a mint csak egy hitet tanított.

181. *Miről ismerjük meg Krisztus igaz egyházát?*

Krisztus igaz egyházát arról ismerjük meg, hogy 1) egy, 2) szent, 3) katolika avagy közönséges, 4) apostoli.

182. *Melyik egyház bír ezen négy ismertető jeggyel?*

Ezen négy ismertető jeggyel nem bír más egyház, mint egyedül a romai katolika, vagyis azon egyház, mely a romai pápát ismeri el fejének.

183. *Miért egy a romai katolika egyház?*

A romai katolika egyház egy; mert mindenkor és mindenütt: 1) ugyanazegy hitet vallja; 2) ugyanazon áldozattal és szentségekkel bir; és mert 3) egy közös feje van.

184. *Miért szent a romai katolika egyház?*

A romai katolika egyház szent: 1) mert alapítója és tanítása szent; 2) mert a mi megszentelésünkre rendelt malaszt-eszközöket hiven megőrzi és kiszolgáltatja; 3) mert mindig voltak szentei, kiknek szentségét Isten csodák által is bebizonyította.

185. *Miért katolika vagy közönséges a romai egyház?*

A romai egyház katolika vagy közönséges: 1) mert Krisztus ideje óta mindenkor fönnállott; 2) mert az egész világon el van terjedve; 3) mert mindinkább terjed az evangelium hirdetése által.

186. *Miért apostoli a romai katolika egyház?*

A romai katolika egyház apostoli: 1) mert eredete és tanítása az apostoloktól való; 2) mert elüljárói, a pápa és a püspökök, az apostolok törvényszerű utódai.

187. *Ha tehát egyedül a romai katolika egyház bir e négy ismertető jeggyel, mi következik abból?*

Abból az következik, hogy egyedül a romai katolika egyház a Jézus Krisztus által alapított igaz egyház.

Erkölcsei tanulság. Imádkozzál gyakran a katolika egyház békességeért és fölmagasztaltatásaért, s az eretnekek és hitetlenek megtérítéseért.

3. Az anyaszentegyház rendeltetéséről, és ezen rendeltetéséből származó tulajdonairól.

188. *Mi végre alapítá Krisztus urunk az anyaszentegyházat?*

Krisztus urunk a végre alapítá az anyaszentegyházat, hogy az az embereket tanítsa, megszentelje és az örök üdvösségre vezesse.

189. *Mit hagyott e végre Krisztus az anyaszentegyháznak?*

E végre Krisztus az anyaszentegyháznak hagyta: 1) a maga isteni tanítását, hatalmát és malaszt-eszközzeit, melyek az örök üdvösség elnyerésére szükségesek, 2) a Szentlélek segítségét, hogy az ő tanítását hamisítatlanul megőrizze, s hatalmát és malaszt-eszközzeit az emberek üdvösségére kezelje.

190. *Bizonyosak vagyunk-e arról, hogy a katolika egyházban föltaláljuk Krisztus igaz tanítását?*

Igen, arról bizonyosak vagyunk, mert a katolika egyházban a tanító hivatal c s a l h a t a t l a n.

191. *Kikből áll a katolika egyházban a tanító hivatal?*

A katolika egyházban a tanító hivatal áll a pápából és a vele egyesült püspökökből; kik együtt véve teszik a tanító egyházat a hivek irányában, kik a tanuló egyházat képezik.

192. *Mit tesz az: a katolika egyházban a tanító hivatal, vagy is, a tanító egyház cs al h a t a t l a n?*

Ez annyit tesz, hogy a tanító egyház a Szentlélek öröködése mellett a hit- és erkölcs-tanításban nem hibázhat, azaz, nem taníthat mást, mint a mit Krisztus tanított; azért is nevezi szent Pál az egyházat: „az igazság oszlopának és erősségének.”

193. *Ki biztosít minket arról, hogy a tanító egyház a hit- és erkölcs-tanításban nem hibázhat?*

Arról minket maga Jézus Krisztus biztosít, ki e hármasság ígéretet tette: 1) hogy „vele (az egyházzal) van mindennap a világ végeig”; 2) hogy a Szentlélek, az igazság lelke vele marad örökké; 3) hogy „az egyzon a pokol kapui sem vesznek erőt.”

194. *Ha a katolika egyház azért van Krisztustól alapítva, hogy az embereket az örök üdvösségre vezesse: mire köteles irányában minden ember, ha üdvözülni akar?*

Minden ember köteles, ha üdvözülni akar, a katolika egyház tagjává lenni, azaz, tanítását hinni, parancsolatait megtartani és malaszt-eszközeit használni.

195. *Ki kötelez minket erre?*

Erre maga Jézus Krisztus kötelez minket, midőn így szól: „A ki az anyaszentegyházat nem hallgatja, legyen neked mint a pogány és publikánus.“

196. *Minek neveztetik ezért a katolika egyház?*

A katolika egyház ezért az egyedül üdvözítő egyháznak neveztetik; mert az emberi-nem üdvözítésére Krisztus csak egy, t. i. a katolika egyházat alapítván: egyedül az bírja és tanítja egészen az igaz keresztény hitet; egyedül az bírja és szolgáltatja ki az üdvösségünkre rendelt malaszt-eszközöket.

197. *Nagy véték-e tehát a katolika egyházat megvetni vagy attól elpártolni?*

Igen is, nagy véték, mert a katolika egyházat megvetni annyi, mint magát Krisztust, az ő tanítását, malaszt-eszközeit megvetni; attól elpártolni annyi, mint magától Krisztustól elszakadni, és magát az örök kárhozatra méltóvá tenni.

198. *Kik tartoznak a katolika egyházba?*

A katolika egyházba tartoznak mindazok, kik meg vannak keresztelve, a katolikus hitet vallják, és a pápának, mint az egyház fejének engedelmeskednek.

Erkölcsei tanulság. Édes anyádként szeresd és tiszteld az anyaszentegyházat, s alázatosan vesd magad alá parancsolatainak és rendeleteinek.

„Szenteknek egyességét.“

199. *Mit értünk a szentek egyessége alatt?*

A szentek egyessége alatt értjük, hogy az anyaszentegyház tagjai, mint Krisztusban egy testnek tagjai, egymással szellemileg egyesülve vannak úgy, hogy az egyik tagnak lelki javaiban a többi is részesül.

200. *Kik az anyaszentegyház tagjai?*

Az anyaszentegyház tagjai:

1) a földön élő keresztények mind, kik a katolika

egyházhoz tartoznak, — és ezek teszik a vitézkedő egyházat;

2) a tisztító-helyen lévő lelkek, — és ezek teszik a szenvedő egyházat;

3) a szentek mennyben, — és ezek teszik a győzedelmes egyházat.

201. Miben áll az anyaszentegyház tagjainak egyessége?

Az anyaszentegyház tagjainak egyessége abban áll:

1) hogy mi a szenteket mennyben tiszteljük és segítségül hívjuk; ők pedig érdemeik és könyörgéseik által Istennél rajtunk segítenek;

2) hogy mi imádságaink, alamizsnáink és más jó cselekedeteink, különösen a szent mise-áldozat által a tisztító-helyen lévő lelkeknek segítségére vagyunk;

3) hogy kivált, ha kegyelem állapotában vagyunk, az anyaszentegyház minden mise-áldozataiban, imádságaiban és egyéb jó cselekedeteiben, általában minden lelki javaiban részesülünk.

Erkölcsl tanulság. Imádkozzál naponként a megholt hivekért, s ajánld magad minden reggel és este a mennyei szentek oltalmába.

Tizedik ágazat.

„Bűnöknek bocsánatát.“

202. Mit tanít az apostoli hitvallás tizedik ágazata?

Azt tanítja, hogy a katholika egyházban Jézus Krisztus érdemeinél fogva bűneinknek és azok büntetéseinek elengedését megnyerhetjük.

203. Mely bűnök bocsánatát nyerhetjük meg a katholika egyházban?

A katholika egyházban megnyerhetjük kivétel nélkül minden bűn bocsánatát.

204. Mily szentségeket rendelt Krisztus urunk a bűnök megbocsátására?

A keresztség és penitencziatartás szentségét rendelte Krisztus urunk a bűnök megbocsátására.

205. *Kinek van hatalma a penitencziatartás szentségében a bűnöket megbocsátani?*

A katolika egyház püspökeinek és az általok fölszentelt és fölhatalmazott áldozó papoknak van hatalmuk a penitencziatartás szentségében a bűnöket megbocsátani.

Erkölcsei tanulság. Ha akarod, hogy az Isten megbocsássa bűneidet, legyen komoly akaratom magad megjobbítani. {

Tizenegyedik ágazat.

„Testnek föltámadását.“

206. *Mi történik az emberrel halálakor?*

Az ember halálakor a lélek elvál a testtől, és az Isten ítélőszéke előtt megjelenik; a test pedig visszatér a földbe. }

207. *Meddig marad a test a földben?*

A test az utolsó napig marad a földben, mikor Isten azt föltámasztja, és a lélekkel ismét örökre egyesíti. És ezt nevezzük a test föltámadásának.

208. *Mily testtel fogunk föltámadni?*

Azon testtel fogunk föltámadni, melylyel most bírunk. }

209. *Miért támad föl testünk?*

Testünk föltámad: 1) hogy a test is részt vegyen a jutalomban, vagy a büntetésben, a mint részt vett a jó vagy rossz cselekedetben; 2) hogy Krisztusnak győzedelme a halál fölött teljes legyen.

210. *Föl fognak-e az emberek mind támadni?*

Igen, az emberek mind föl fognak támadni, a jók szintugy mint a gonoszok.

211. *Mind egyenlő lesz-e a föltámadtak teste?*

Nem; a gonoszok teste nyomoru lesz, a jóké pedig megdicsőült, hasonló Krisztus megdicsőített testéhez. }

Erkölcsei tanulság. Ne tedd testedet a bűn eszközévé, hogy egykor az örök boldogságra, nem pedig az örök kárhozatra támadj föl.

Tizenkettedik ágazat.

„És örök életet. Amen.“

212. *Mit tanít az apostoli hitvallás tizenkettedik ágazata?*

Azt tanítja: 1) hogy az élet után van még egy más, egy örökkétartó élet is; 2) hogy abban az igazak örök boldogságot nyernek.

213. *Miben áll az igazak örök boldogsága?*

Az igazak örök boldogsága abban áll: 1) hogy színről színre látják Istent, és vele legbensőbb szeretetben egyesülnek; 2) hogy az Isten ezen látásával és szeretetével minden jónak birtoka, örök öröm és dicsőség van összekapcsolva az angyalok és szentek társaságában.

214. *Megfoghatjuk-e elménkkel a mennyei boldogságot?*

A mennyei boldogságot elménkkel meg nem foghatjuk; mert annak nagysága fölülmul mindent, mit csak mondani vagy gondolni lehet.

215. *Egyenlően boldogok lesznek-e mindnyájan?*

Nem lesznek mindnyájan egyenlően boldogok, hanem „kiki önmunkája, azaz érdemei szerint fogja elvenni jutalmát.“

216. *Milyen lesz örökké a gonoszok élete?*

A gonoszok élete örökké kegyelem- és örömnélküli élet lesz, teljes gyötrellemmel a pokolban.

217. *Kik kárhoztatnak pokolra?*

Pokolra azok kárhoztatnak, kik mint Isten ellenségei, vagyis halálos bűnben mulnak ki.

218. *Miért hiszszük, hogy az elkárhozottak kinjai örökké tartanak?*

Hogy az elkárhozottak kinjai örökké tartanak, azért hiszszük, mert azt tanítja: 1) Krisztus és az apostolok; 2) az anyaszentegyház, mely azt mindig hitte, és az ellenkező tanítást határozottan kárhoztatta.

219. *Egyenlően fog-e szenvedni minden elkárhozott?*

Nem; hanem mindenki azon mértékben fog szen-

vedni, a mint vétkezett és az Isten kegyelmével visszaélt.

220. *Az elkárhozottak maguk-e okai-e elkárhozásuknak?*

Az elkárhozottak maguk okai elkárhozásuknak; mert minden ember üdvözülhet, csak használja azon bőséges malasztokat, melyeket Isten kinek-kinek ad.

221. *Mit értünk a négy utolsó dolgok alatt?*

A négy utolsó dolgok alatt értjük: a halált, az ítéletet, a poklot és a mennyországot.

222. *Mely szóval zárjuk be az apostoli hitvallást?*

Az apostoli hitvallást e szóval zárjuk be: „Amen“, mi annyit tesz: legyen meg, vagy: úgy van.

Erkölcsei tanulság. „Minden cselekedeteidben emlékezzél meg utolsó dolgaidról, és örökké nem vétkezel.“

MÁSODIK SZAKASZ.

A parancsolatokról.

1. *Elég-e az üdvösségre csak hinnünk mindazt, a mit Isten kinyilatkoztatott?*

Nem elég az üdvösségre csak hinnünk mindazt, a mit Isten kinyilatkoztatott; hanem meg kell tartanunk még a parancsolatokat is, melyeket Isten nekünk adott.

A főparancsolatról.

2. *Melyik a főparancsolat, mely a többi mind magában foglalja?*

A főparancsolat, mely a többi mind magában foglalja, az Isten és a felebarát szeretetének parancsolata.

1. Az Isten szeretetéről.

3. *Miképen szól az Isten szeretetének parancsolata?*

„Szeresd uradat Istenedet, teljes szivedből, teljes lelkedből, teljes elmédből és minden erődből.“

4. *Mire kötelez minket ezen parancsolat?*

Ezen parancsolat arra kötelez minket, hogy az Istent mindenek fölött önmagáért, a teremtményeket pedig Istenért szeressük.

5. *Mikor szeretjük az Istent mindenek fölött?*

Mindenek fölött szeretjük az Istent, ha őt mindennél a világon jobban szeretjük, úgy, hogy készebbek vagyunk mindenünket, még életünket is elveszíteni, mint őt vétkekkel megbántani.

6. *Mi által mutatjuk meg, hogy szeretjük Istent?*

Hogy szeretjük Istent, azt az által mutatjuk meg, ha azt cselekedszük, mi neki kedves, azaz ha parancsolatait megtartjuk.

7. *Miért kell Istent szeretnünk?*

Istent szeretnünk kell: 1) mert ő a legfőbb, legtökéletesebb és szeretetre legméltóbb jóság; 2) mert előbb szeretett minket, és mindennemű lelki és testi jótéteményekben részesít.

8. *Hányféle az Isten szeretete?*

Az Isten szeretete kétféle: tökéletes és tökéletlen.

9. *Mikor tökéletes bennünk az Isten szeretete?*

Az Isten szeretete tökéletes bennünk, ha őt főképen önmagáért szeretjük, vagyis azért szeretjük, mert ő a legfőbb és végtelen jóság és tökéletesség.

10. *Mikor tökéletlen bennünk az Isten szeretete?*

Az Isten szeretete tökéletlen bennünk, ha őt főképen azért szeretjük, mert velünk jót tesz.

Erkölcsei tanulság. Ha bűnre kísértettel, fohászkodjál föl: „Inkább meghalok, mintsem tégedet végtelen jóságú Istenemet megbántsalak.”

2. A felebaráti szeretetről.

11. *Miképen szól a felebaráti szeretet parancsolata?*

„Szeresd felebarátodat, mint tenmagadat.”

12. *Ki felebarátunk?*

Felebarátunk minden ember, akár jóakarónk legyen, akár ellenségünk.

13. *Miért kell minden embert szeretnünk?*

Minden embert szeretnünk kell: 1) mert minden ember az Isten képmása és gyermeke; 2) mert mindnyájan Krisztusban egymás közt testvérek vagyunk, az ő vérével megváltva és az örök üdvösségre hivatva; 3) mert Krisztus azt parancsolja és példájával arra tanított.

14. *Mikor szeretjük felebarátunkat úgy, mint magunkat?*

Felebarátunkat akkor szeretjük úgy, mint magunkat, ha megtartjuk Krisztus e parancsolatát: „Valamit akartok, hogy cselekedjenek nektek az emberek, ti is azt cselekedjétek nekik.”

15. *Miért kell szeretnünk még ellenségünket is?*

Még ellenségünket is szeretnünk kell: 1) mert ő is az Isten képére van teremtvé, és velünk együtt a mennyei Atyának gyermeke; 2) mert Krisztus azt szintén parancsolja és példájával is arra tanított.

16. *Kiváltképen kiket ajánl a szentírás a mi szeretetünkbe?*

E mi szeretetünkbe kiváltképen ajánlja a szentírás a szegényeket, özvegyeket, árvákat és általában mindazokat, kik testi vagy lelki szükségét szenvednek.

17. *Mivel segítsünk rajtok?*

Az irgalmasság testi és lelki cselekedeteivel segítsünk rajtok.

18. *Melyek az irgalmasság testi cselekedetei?*

Az irgalmasság testi cselekedetei: 1) az éhezőknek ételt adni; 2) a szomjuhozóknak italt adni; 3) a mezteleneket ruházni; 4) az utasoknak szállást adni; 5) a foglyokat kiváltani; 6) a betegeket látogatni; 7) a halottakat eltemetni.

19. *Melyek az irgalmasság lelki cselekedetei?*

Az irgalmasság lelki cselekedetei: 1) a bűnösö-

ket megfeddeni; 2) a tudatlanokat tanítani; 3) a kétkedőknek jó tanácsot adni; 4) a szomorúakat vigasztalni; 5) a bántalmakat békével szenvedni; 6) az ellenünk vétetteknek megbocsátani; 7) az élőkért és holtakért imádkozni.

Erkölcsl tanulság. Mindenki iránt légy békeszerető és szíves, kivált testvéreid és rokonaid iránt.

3. A keresztény önszeretetről.

20. Szabad-e a kereszténynek önmagát is szeretni?

Igen, szabad, sőt tartozik is önmagát szeretni; mert Krisztus mondja: „Szeresd felebarátodat, mint te magadat”; de az önszeretetnek helyesnek kell lennie.

21. Mikor helyes az önszeretet?

Az önszeretet helyes: 1) ha jobban gondoskodunk lelkünkéről, mint testünkéről; 2) ha saját javunkat mások kárával nem keressük; 3) ha akarataunkat az Isten akarata alá vetjük.

Erkölcsl tanulság. Jó korán küzdj le a vészes önzést, mely minden gondolatnál, szónál és tethnél nem az Isten dicsőségét, hanem csak önmagát és képzelt előnyeit tartja szemmel.

Az Isten tíz parancsolatáról.

22. Hol foglaltatnak bővebben az Isten és a felebarát szeretetének parancsolatai?

Az Isten és a felebarát szeretetének parancsolatai bővebben foglaltatnak az Isten tíz parancsolatában.

23. Miképen szól az Isten tíz parancsolata?

1) Én vagyok a te urad Istened stb. (L. a Kat. elején).

24. Ki adta a tíz parancsolatot?

A tíz parancsolatot maga az Isten adta, ki villám- és mennydörgés közt hirdette ki azokat a Sinai-hegyen az izraelitáknak, és két kőtáblára írva adta át Mózesnek.

Az Isten első parancsolata.

„Én vagyok a te urad Istened, idegen Isteneid ne legyenek előttem; faragott képet ne csinálj magadnak, hogy azt imádjad.“

25. *Mit parancsol Isten az első parancsolatban?*

Parancsolja, hogy őt, mint Teremtőnket, legfőbb Urunkat és egyedüli Istenünket tiszteljük és imádjuk.

26. *Hányféle tisztelettel tartozunk az Istennek?*

Kétféle tisztelettel tartozunk az Istennek: belső és külső tisztelettel.

27. *Mikor tiszteljük Istent belsőképen?*

Belső képen tiszteljük Istent: 1) ha benne hiszünk, remélünk és őt mindenek fölött szeretjük; 2) ha őt szívből imádjuk, neki engedelmeskedünk, és akarátán teljesen megnyugszunk.

28. *Mi által vétkezünk a hit ellen?*

A hit ellen vétkezünk: 1) ha semmit sem hiszünk, vagy hamis hitet követünk, vagy a hitigazságok fölött szántsándékkal kételkedünk; 2) ha hitellenes beszédekkel hallgatunk, olyan könyveket olvasunk és terjesztünk; 3) ha a hit iránt közönyösek vagyunk, vagy azt megtagadjuk.

29. *Mi által vétkezünk a remény ellen?*

A remény ellen vétkezünk: 1) ha épen nem, vagy nem bizodalmasan reméljük, a mit az Istentől remélünk kell; 2) ha vakmerően elbizakodva remélünk.

30. *Mit reméljünk Istentől?*

Reméljük Istentől mindenek előtt az örök boldogságot és mindazt, a mi annak elnyerésére szükséges, mint bűneink bocsánatát és isteni malasztot.

31. *Miért reméljük ezeket?*

Ezeket azért reméljük, mert a mindenható, végtelenül irgalmas és hűséges Isten nekünk azokat megígérte, Jézus Krisztus pedig kiérdemelte.

32. *Remélheti-e a bűnös is az örök boldogságot?*

A bűnös is, legyen bármily nagy, remélheti, sőt

remélnie kell az örök boldogságot, csak igaz akarata legyen Istenhez térni és penitenciát tartani.

33. *Mi által vétkezünk az Isten szeretete ellen?*

Az Isten szeretete ellen vétkezünk általában minden halálos bűn által; különösen pedig az által
1) ha fölötte szeretjük a földieket, s azért az Isten, és az isteni dolgok iránt közönyösek és hidegek vagyunk;
2) ha Istent és az ő atyai rendelkezéseit gyűlöljük, megvetjük, vagy ellenök zúgolódunk.

34. *Mikor tiszteljük Istent külsőképen is?*

Külsőképen is tiszteljük Istent, ha belső tiszteletünket külső jelek, például a közös isteni szolgálatban való részvét, térdhajtás, kéz-összetevés és más effélék által nyilvánítjuk.

35. *Miképen vétkezünk a külső isteni tisztelet ellen?*

A külső isteni tisztelet ellen vétkezünk, ha a közös isteni szolgálatot elmulasztjuk, vagy azon magunkat illetlenül viseljük.

36. *Vétkezhetünk-e még másképp is az Isten első parancsolata ellen?*

Igen; az Isten első parancsolata ellen vétkezhetünk még bálványozás, babona, szentségtörés s több efféle bűn által.

37. *Ki követ el bálványozást?*

Bálványozást az követ el, ki valamely teremtményt Isten gyanánt tisztel, mint a pogányok.

38. *Ki követ el babonát?*

Babonát az követ el: 1) ki Istent vagy szenteit oly módon tiszteli, mely az anyaszentegyház tanításával vagy szokásával ellenkezik; 2) ki valamely dolognak rendkívüli titkos erőt tulajdonít, melylyel sem természeténél, sem isteni rendelésnél fogva nem bír.

39. *Ki követ el szentségtörést?*

Szentségtörést az követ el, ki az Istennek szentelt dolgokat, személyeket vagy helyeket megbecsteleníti.

Erkölcsei tanulság. Naponkint indítsd föl magadban a hitet, reményt és szeretetet, és a reggeli és esti imádságot soha el ne mulaszd; a templomban illedelmesen viseld magadat: ne feleslegj, ne vesztegelj, hanem térdenállva és összetett kezekkel ájtatosan imádkozzál.

Az Isten első parancsolatának folytatása.

A szentek tiszteletéről és segítségül hívásáról.

40. *Szabad-e a szenteket tisztelni?*

A szenteket tisztelni nem csak szabad, hanem helyes és üdvös is; hiszen már a földön is tiszteljük az erényes embereket: annál inkább méltó tehát, hogy tiszteljük a szenteket, kik mennyekben vannak.

41. *Mi különbség van az Isten és a szentek tisztelete között?*

Az Isten és a szentek tisztelete között azon különbség van, hogy egyedül Istent imádjuk mint legfőbb urunkat; a szenteket pedig csak tiszteljük, mint az Isten hű szolgálait és barátait.

42. *Szabad-e a szenteket segítségül is híni?*

A szenteket segítségül is híni nem csak szabad, hanem helyes és üdvös is; mert ha már az élő embereket meg szoktuk kérni, hogy érettünk imádkozzanak: annál inkább fölkérhetjük erre a szenteket.

43. *Mi különbség van azon imádság közt, melylyel Istenhez, és ama közt, melylyel a szentekhez folyamodunk?*

Istenhez imádkozunk, hogy mindenhatósága által segítsen rajtunk, a szentekhez pedig, hogy Istennél való esedezésök által segítsenek.

44. *Miért kell szüz Máriát az angyalok és szentek föltött kiváltképen tisztelnünk és segítségül hínnünk?*

Azért: 1) mert szüz Mária Isten anyja, s ennél fogva malasztra és dicsőségre nézve az angyalokat és szenteket nagyban fölülmulja; 2) mert épen azért szószólása által legtöbbet tehet Istennél.

45. *Tiszteletben kell-e tartanunk Krisztusnak és a szenteknek képeit is?*

Minden bizonynyal; mert ha már a gyermek szülőinek, az alattvaló fejedelmének arczképét tiszteli: annál inkább kell tiszteletben tartanunk Krisztusnak és a szenteknek képeit.

46. *Nem babona-e a képek előtt imádkozni?*

Semmi esetre sem; mert a képek előtt tulajdonképen Krisztushoz és a szentekhez imádkozunk, kiket azok ábrázolnak.

47. *Miért tiszteljük a szentek ereklyéit, vagyis maradványait?*

A szentek ereklyéit tiszteljük; mert testeik Jézus Krisztus élő tagjai és a Szentlélek templomai voltak, s egykor az örök dicsőségre fognak föltámadni.

48. *Miből ismerjük meg világosan, hogy a szentek ereklyéinek tisztelete Isten előtt kedves?*

Ezt abból ismerjük meg, mivel Isten a szentek ereklyéi által többször nagy csodákat tett, mint ezt a szentírás és az egyház története bizonyítja.

Erköls tanulság. Ájtatosan tiszteld a szenteket, főképen a boldogságos szüz Máriát, sz. Józsefet és védszentedet.

Az Isten második parancsolata.

„Istennek nevét hiába ne vegyed.“

49. *Mit tilt Isten a második parancsolatban?*

Tiltja, hogy az ő nevét meg ne becsstelenítsük.

50. *Mi által becssteleníttetik meg az Isten neve?*

Az Isten neve megbecsteleníttetik: 1) annak tiszteletlen kimondása, 2) vallás-gunyolás, 3) istenkáromlás, 4) hamis esküvés és átkozódás, 5) a fogadás megszegése által.

51. *Ki vétkezik az Isten nevének tiszteletlen kimondása által?*

Az Isten nevének tiszteletlen kimondása által az vétkezik, ki az Isten nevét tréfából, haragból, vagy egyébként könnyelműen kimondja.

52. *Ki vétkezik vallás-gunyolással?*

Vallás-gunyolással az vétkezik, ki a vallással, az egyház szokásaival és szertartásaival könnyelmű tréfát űz, vagy azokat nevetségessé teszi.

53. *Ki vétkezik isten-káromlással?*

Isten-káromlással az vétkezik, ki Istent, az angyalokat, a szenteket, vagy a szent dolgokat megvető vagy gyalázó szavakkal illeti.

54. *Mit tesz esküdni?*

Esküdni tesz, a mindentudó Istent bizonyságul hinni arra, hogy igazat mondunk, vagy hogy ígéretünket megtartani akarjuk.

55. *Ki vétkezik esküvéssel?*

Esküvéssel az vétkezik: 1) ki hamisan vagy kétséges dologban esküszik; 2) ki szükség nélkül esküszik, vagy mást esküvésre késztet; 3) ki esküszik, hogy rosszat tesz, vagy, hogy a jót elhagyja; 4) ki esküjét megszegi, noha azt megtarthatná.

56. *Ha valaki megesküdött, hogy rosszat tesz, vagy hogy a jót elmulasztja, tartozik-e ily esküjét megtartani?*

Ilyen esküjét senki sem tartozik megtartani; mert valamint bűn volt ily esküt tenni, úgy ismét bűn volna azt megtartani.

57. *Ki vétkezik átkozódással?*

Átkozódással az vétkezik, ki magának vagy másnak rosszat kíván, mi mellett gyakran az Isten neve is megbecstelenítettik.

58. *Mi a fogadás?*

A fogadás Istennek szabad akaratból tett ígéret, hogy valamely istenes dolgot véghez viszünk, melyre különben kötelesek nem vagyunk.

59. *Tartozunk-e megtartani a fogadást?*

Tartozunk megtartani a fogadást, ha csak abban minket lehetetlenség nem akadályoz.

Erkölcsl tanulság. Gondosan óvakodjál az istenkáromlás átkozódás és a könnyelmű esküdözés gyalázatos szokásától.

Az Isten harmadik parancsolata.

„Megemlékezzél róla, hogy ünnepeket szentelj.”

60. *Mit parancsol Isten a harmadik parancsolatban?*

Parancsolja, hogy az Ur napját, azaz a vasárnapot megszenteljük; vagyis a szolgálai munkáktól tartózkodjunk, és istenes dolgokkal foglalatoskodjunk.

61. *Mily istenes dolgokkal kell vasárnap foglalatoskodnunk?*

1) Jelen kell lennünk a szentmisén, és a menyire lehet, az isteni szolgálat többi részén is, kivált a predikáczió és a keresztyén tanításon; 2) a szentségekhez kell járulnunk, istenes könyveket olvasgatnunk, szent dolgokról elmélkednünk, és 3) a keresztyén szeretet cselekedeteit gyakorolnunk.

62. *Melyek a szolgálai és azért tiltott munkák?*

A szolgálai és azért tiltott munkák azon testi munkák, melyeket rendszerint a cselédek, napszámosok és kézművesek végeznek.

63. *Soha sem szabad-e tehát vasárnap szolgálai munkát végezni?*

Szabad vasárnap is szolgálai munkát végezni:

1) ha az egyházi elöljárók fontos okokból azt megengedik, és 2) valahányszor az Isten dicsősége, felebarátunk java, vagy sürgős szükség kívánja.

64. *Csak a szolgálai munka és az isteni szolgálat elmulasztása által szentségteleníttetik-e meg a vasárnap?*

Kicsapongások, mértéktelen evés-ivás, pajkos játékok és vétkes mulatságok által is megszenségteleníttetik a vasárnap.

Erkölcsei tanulság. Mindenkor lelkiisméretesen szenteld meg az Ur napját, hogy kikerülhesd azon ideiglenes és örökké tartó büntetéseket, melyekkel Isten az ünnepek megszenségtelenítőit fenyegeti.

Az Isten negyedik parancsolata.

„Atyádat és anyádat tiszteljed, hogy hosszú életü légy a földön, melyet urad Istened ad tenéked.

65. *Mit parancsol Isten a negyedik parancsolatban?*

Parancsolja, hogy a gyermekek szülőiket, az alattvalók elöljáróikat tiszteljék, szeressék és nekik engedelmeskedjenek.

66. *Miért tartoznak a gyermekek szülőiket tisztelni, szeretni és nekik engedelmeskedni?*

Mert a szülők Isten után a gyermekek legnagyobb jötevői, és rájuk nézve az Isten helyettesei.

67. *Mi vár azon gyermekekre, kik az Isten negyedik parancsolatát megtartják?*

Azon gyermekekre, kik az Isten negyedik parancsolatát megtartják, ez életben az Isten oltalma és áldása vár, a másikon pedig az örök boldogság.

68. *Mikor vétkeznek a gyermekek a szülőiknek tartozó tisztelet, szeretet és engedelmesség ellen?*

A gyermekek vétkeznek: 1) a tisztelet ellen, ha szülőik iránt durvák és daczosak; 2) a szeretet ellen, ha szükségöken nem segítik, vagy őket más-ként szomorítják és haragítják; 4) az engedelmesség ellen, ha vagy épen nem, vagy csak zúgolódva fogadnak nekik szót.

69. *Mi vár azon gyermekekre, kik szülőik iránti kötelességeiket nem teljesítik?*

Azon gyermekekre, kik szülőik iránti kötelességeiket nem teljesítik, ez életben az Isten átka, szégyen és gyalázat vár, a másikon pedig az örök kárhozat.

70. *Kik azon elöljárók, kiknek a szülőkön kívül tisztelettel, szeretettel és engedelmisséggel tartozunk?*

Az ily elöljárók: a gyámok, nevelők, tanítók, mesterek, uraságok s minden egyházi és világi elöljáró.

71. *Tartozunk-e szülőinknek és elöljáróinknak mindenben engedelmeskedni?*

Szülőinknek és elöljáróinknak mindenben tartozunk engedelmeskedni, mi az Isten parancsolatával nem ellenkezik; ha olyasmit parancsolnának, mit Isten tilt, akkor inkább kell engedelmeskednünk Istennek, mint az embereknek.

Erkölcsei tanulság. Szíves készséggel engedelmeskedjél szülőidnek és egyéb elöljáróidnak, az isteni gyermek példája szerint.

Az Isten ötödik parancsolata.

„Ne ölj.”

72. *Mit tilt Isten az ötödik parancsolatban?*

Tiltja, hogy se felebarátunk, se magunk testében vagy lelkében kárt ne tegyünk.

73. *Mi által teszünk kárt felebarátunk testében?*

Felebarátunk testében kárt teszünk: 1) ha megverjük, megsebesítjük vagy meggyilkoljuk; 2) ha büsítés vagy kemény bánásmód által életét keserítjük és rövidítjük.

74. *Csupán az ember élete ellen valószínű gonosz tettet tiltja-e Isten az ötödik parancsolatban?*

Nem; hanem tiltja még mindazt, a mi ily gonosz tettekre vezérel, ugymint: a haragot, gyűlölséget, irigységet, czivódást, szidalmazást és átkozódást.

75. *Mi által vétkezünk saját testünk ellen?*

Saját testünk ellen vétkezünk: 1) ha magunkat megöljük; 2) ha egészségünket gyöngítjük vagy életünket megrövidítjük ételben és italban való mértéktelenség, kicsapongás által stb. 3) ha életünket szűkség nélkül veszélynek kiteszszük.

76. *Mi által teszünk kárt felebarátunk lelkében?*

Felebarátunk lelkében kárt teszünk, ha őt botránoztatjuk, azaz ha őt szándékosan bűnre csábítjuk, vagy neki arra készakarva okot és alkalmat szolgáltatunk.

77. *Mit kell tennünk, ha felebarátunk testében vagy lelkében kárt tettünk?*

Ha felebarátunk testében vagy lelkében kárt tettünk, nem csak meg kell bánnunk bűnünket; hanem az okozott kárt, a mennyire lehet, jóvá is kell tennünk.

Erkölcsei tanulság. Ne csúfolódjál, ne verekedjél soha; hanem inkább légy, mint a mennyei Atya gyermekéhez illik,

békeszerető, nyájas és emberbecsülő. Kerüld a csábítót mint az ördögöt; mert ez lelkedet akarja meggyilkolni, legyenek bár szavai vagy ígéretei még oly szépek; de te se légy botránkoztató cselekedet vagy beszéd által felebarátod lelkének gyilkosa.

Az Isten hatodik parancsolata.

„Ne paráználkodjál.“

78. *Mit tilt Isten a hatodik parancsolatban?*

Tiltja a bujaságot és mindazt, mi a tisztaság ellen van, a szemtelen nézést, beszédeket, dalokat, tréfákat, és mi a szemérmet bármikép is sértheti.

79. *Miért kell a bujaságot és mindazt, mi a tisztaság ellen van, szorgosan kerülnünk?*

Azért: 1) mert a bujaság a legocsmányabb bűn; 2) mert Isten azt mindig irtóztatóan büntette.

80. *Mivel büntette meg Isten a bujaságot?*

Isten megbüntette a bujaságot vizözönnel, mely majd az egész emberi-nemet, és tüzesővel, mely Sodomá és Gomorrha városokat elpusztította.

81. *Mit kell tennünk, ha kétségünk van, vajjon valami a tisztaság elleni bűn-e?*

A lelkiatyától kell oktatást kérnünk, és egyelőre azt, miről kétségünk van, szorgosan kerülnünk.

82. *Mit tegyünk, hogy szívünk ártatlanságát megőrizzük?*

Hogy szívünk ártatlanságát megőrizzük: 1) kerüljünk minden rossz társaságot és alkalmat; 2) őrizzük érzékeinket, különösen szemeinket; 3) járuljunk gyakran a szentségekhez; 4) kísértet idején ajánljuk magunkat Istennek és a boldogságos szűz Máriának; 5) gondoljuk meg, hogy Isten mindent lát, és hogy minden perczen meghalhatunk.

Erkölcsei tanulság. Szeresd az ártatlanságot, mint lelked főkincsét és ékességét. Soha se tégy olyasmit, még titokban sem, mit becsületes emberek előtt tenni nem mernél.

A véték, mely gyönyörködtet,
Édes méreg; kerüld, kérlek.

Az Isten hetedik parancsolata.

„Ne orozz.“

83. *Mit tilt Isten a hetedik parancsolatban?*

Tiltja, hogy felebarátunkat jószágában rablás, lopás, csalás, uzsora által, vagy más igazságtalan módon meg ne károsítsuk.

84. *Kik vétkeznek még az Isten hetedik parancsolata ellen?*

Az Isten hetedik parancsolata ellen vétkeznek még: 1) kik mások réljét, vetését vagy fáit elrontják; 2) kik mások marháját megsértik vagy megölik; 3) kik a köteles munkát elhanyagolják stb.

85. *Vétek-e az is, ha a gyermekek szülők jószágából valamit lopva elvesznek?*

Igen is, vétek; mert azt veszik el, a mi nem az övék.

86. *Szabad-e a cselédeknek gazdáik vagyonából alalmazni adni?*

Nem szabad; hacsak gazdáik nem tudják és meg nem engedik.

87. *Mit kell tennünk, ha idegen jószág van nálunk, vagy felebarátunknak kárt tettünk?*

Az idegen jószágot vissza kell adnunk, és a tett kárt, a mennyire tőlünk telik, meg kell térítenünk; míg ezt nem tesszük, nem várhatjuk Istentől bűneink bocsánatát.

88. *Kinek kell visszaadnunk az idegen jószágot?*

Az idegen jószágot tulajdonosának vagy örököseinek kell visszaadnunk, ha pedig ez nem lehetséges, a szegényeknek kell kiosztanunk, vagy szent célokra fordítanunk.

89. *Mit kell tennünk a talált jószággal?*

Ki kell tudnunk, kié a talált jószág, és neki visszaadnunk.

Erkölcsei tanulság. Soha se idegeníts el semmit, még bármily csekélységet se; s fontold meg, hogy:

A rabló a lopást csak egy bűnnel kezdte,
Minden nagy véteknek csekély a kezdete.

Az Isten nyolczadik parancsolata.

„Hamis tanuságot ne szólj felebarátod ellen.“

90. *Mit tilt Isten mindenenek előtt a nyolczadik parancsolatban?*

Mindenek előtt tiltja, hogy hamis tanuságot ne tegyünk, az: a bíróság előtt olyasmit ne valljunk, a mi nem igaz.

91. *Mit tilt még Isten a nyolczadik parancsolatban?*

Isten tiltja még a hazugságot és felebarátunk becsületének megsértését megszólás vagy rágalmazás, csúfolás vagy gyalázás, hamis gyanakodás vagy vakmerő ítélet által.

92. *Mit tesz hazudni?*

Hazudni tesz tudva és akarva nem igazat mondani.

93. *Soha sem szabad hazudni?*

Hazudni soha sem szabad, sem magunk, sem más hasznáért, még tréfából vagy szükségből sem; mivel minden hazugság ellenkezik az Isten igazságával.

94. *Ki vétkezik megszólás által?*

Megszólás által az vétkezik, ki felebarátja hibáit szükség nélkül kibeszéli.

95. *Mikor szabad, sőt kell felebarátunk hibáit fölfödözni?*

Felebarátunk hibáit fölfödözni szabad, sőt kell, mikor azt: 1) hibázó felebarátunk java, vagy 2) nagyobb rosznak megelőzése teszi szükségessé.

96. *Ki vétkezik rágalmazás által?*

Rágalmazás által az vétkezik, ki felebarátjára hibákat fog, melyektől ő egészen tiszta, vagy ki felebarátja hibáit nagyobbítja.

97. *Mire köteles, ki embertársa becsületét megszólás vagy rágalmazás által megsértette?*

Ki embertársa becsületét megszólás vagy rágal-

mazás által megsértette, köteles: 1) őt megkövetni és szavát visszavenni; 2) minden okozott kárt jóvá tenni.

98. Ki vétkezik csúfolás vagy gyalázás által?

Csúfolás vagy gyalázás által az vétkezik, ki felebarátjának olyasmit vet szemére, mi őt mások előtt utálatossá teszi.

99. Ki vétkezik hamis gyanakodás vagy vakmerő ítélet által?

Hamis gyanakodás által az vétkezik, ki elegendő ok nélkül roszat tesz föl embertársáról; vakmerő ítélet által az, ki elegendő ok nélkül felöle a roszat igaznak és bizonyosnak tartja.

100. Tartozunk-e saját becsületünknek is gondját viselni?

Igen, tartozunk saját becsületünknek is gondját viselni, a mennyiben azt Isten dicsősége, felebarátunk lelkiépülése és állásunk kötelességei kívánják.

101. Mi által kell leginkább saját becsületünknek gondját viselnünk?

Saját becsületünknek leginkább az által kell gondját viselnünk, hogy igaz keresztény életet éljünk, és a rosznak még színét is lehetőleg kerüljük.

Erkölcsi tanulság. Utáld a hazugságot és hamisságot; soha se beszélj szeretetlenül felebarátod felől, se ne keserítsd őt gyalázó szavakkal. Mindazáltal azok előtt, kik őt javíthatják, ugyanint: szülői, tanítói, elöljárói előtt ne titkold hibáit.

Az Isten kilencedik és tizedik parancsolata.

„Felebarátod feleségét bűnre ne kívánjad.“

„Se házát, se mezejét, se szolgáját, se szolgáló leányát, se ökrét, se szamarát, se egyébennemű jószágát.“

102. Mit tilt Isten a kilencedik parancsolatban?

Tilt általában minden tisztátalan gondolatot és kívánságot.“

103. Mindenkor véték-e a; tisztátalan gondolat és kívánság?

Míg a tisztátalan gondolat és kívánság visszatet-

szik, és mi azt elménkből kiűzni iparkodunk, nem vétek; de ha gyönyörködünk benne, akkor már nagy vétek.

104. *Mit tegyünk, ha mibennünk tisztátalan gondolatok és kívánságok támadnak?*

Mindjárt eleinte komolyan szegüljünk ellenök, Istent híjuk segítségül, és fordítsuk elménket más dolgokra.

105. *Mit parancsol Isten a kilenczedik parancsolatban?*

Parancsolja, hogy egyedül azután törekedjünk, a mi illendő és szent.

106. *Mit tilt Isten a tizedik parancsolatban?*

Tiltja, hogy más vagyonát meg ne kívánjuk.

107. *Mit parancsol Isten a tizedik parancsolatban?*

Parancsolja, hogy mindenkinek meghagyjuk a magáét, és elégedjünk meg a magunkéval.

Erkölcsei tanulság. Gyorsan és komolyan vedd ki fejedből és szivedből a tisztátalan gondolatokat és kívánságokat, 's emlékezzél meg Istenről.

Bár hol vagyok, bár mit teszek,
Lát az Isten, rossz nem leszek.

Az anyaszentegyház öt parancsolatáról.

108. *Az Isten tíz parancsolatán kívül tartozunk-e mi keresztények még más parancsolatokat is megtartani?*

Igen, tartozunk még megtartani az anyaszentegyház parancsolatait is.

109. *Kitől van az anyaszentegyháznak hatalma parancsolatokat adni?*

Az anyaszentegyháznak magától Krisztustól van hatalma parancsolatokat adni, ki azt megbizta, hogy az ő nevében a hiveket vezesse és igazgassa.

110. *Melyek az anyaszentegyház főparancsolatai?*

1) Az „anyaszentegyháznak“ (L. a Kat. elején).

Az anyaszentegyház első parancsolata.

„Az anyaszentegyháznak szokott ünnepnapjait megüljed.“

111. Mit parancsol az anyaszentegyház az első parancsolatban?

Parancsolja, hogy az Urnak és a szenteknek tiszteletére rendelt ünnepeket úgy szenteljük meg, mint a vasárnapokat.

Az anyaszentegyház második parancsolata.

„Ünnepnapokon misét becsületesen hallgass.“

112. Mit parancsol az anyaszentegyház a második parancsolatban?

Parancsolja, hogy vasárnapokon és ünnepeken a szent mise-áldozaton illő figyelemmel, tisztelettel és ájtatossággal legyünk jelen.

113. Ki köteles vasárnapokon és ünnepeken szentmisét hallgatni?

Vasárnapokon és ünnepeken szentmisét hallgatni köteles minden katolikus keresztény, ki már eszével élni tud (hét éves korától fogva), ha csak fontos okok, mint betegség, betegápolás stb. föl nem mentik.

114. Miképen vétkezünk az anyaszentegyház második parancsolata ellen?

Az anyaszentegyház második parancsolata ellen vétkezünk: 1) ha a szentmisét önvétségből egészen vagy részben elmulasztjuk; 2) ha alatta szórakozottak vagyunk, beszélgetünk, nevetünk, ide s tova tekintgetünk, alszunk, vagy magunkat bármikép illetlenül viseljük.

115. Meg van-e parancsolva az anyaszentegyház második parancsolatában az Isten igéjének hallgatása is?

Igen, az Isten igéjének hallgatása is meg van parancsolva; mert az is a vasárnapok és ünnepek méltó megüléséhez tartozik, és általában minden kereszténynek lényeges kötelessége.

Az anyaszentegyház harmadik parancsolata.

„Bizonyos napokon a parancsolt böjtöket megtartsad, és némely eledeltől magadat megtartóztassad.“

116. *Mit parancsol az anyaszentegyház a harmadik parancsolatban?*

Parancsolja, hogy az általa rendelt böjtöket megtartsuk, és a hús-eledelektől magunkat megtartóztassuk.

117. *Melyek a parancsolt tulajdonképi böjtök?*

A parancsolt tulajdonképi böjtök:

1) az adventi böjt; vagyis minden szerdán és pénteken advent első vasárnapjától kezdve karácsonig;

2) a negyvennap (nagy) böjt, vagyis minden nap hamvazó szerdától kezdve húsvétig, kivéve a vasárnapokat;

3) a kántor böjt, vagyis szerdán, pénteken és szombaton az év minden negyedében;

4) a vigilia-böjtök némely nagyobb ünnep előtti napokon.

118. *A tulajdonképi böjti napon csak a hús-ételtől való megtartóztatás van-e megparancsolva?*

Meg van még parancsolva az is, hogy azokon napjában csak egyszer, délben együnk; estve mindazonáltal szabad valami keveset enni.

119. *Ki köteles így böjtölni?*

Minden keresztény köteles így böjtölni, ki a huszonegyedik évet meghaladta, és kit érvényes ok a böjt alól föl nem ment.

120. *Mely napokon van megparancsolva a hús-eledeltől való megtartóztatás?*

A hús-eledeltől való megtartóztatás, a mennyiben fölmentés nem történt, meg van parancsolva: 1) minden pénteken és szombaton; 2) a nagy böjt vasárnapjain; 3) minden szoros böjti napon.

121. *Ki köteles magát a húsételtől megtartóztatni?*

A hús-ételtől köteles magát megtartóztatni minden keresztény, hét éves korától fogva, ha csak törvényes ok, mint betegség, szegénység, köz- vagy külön-engedély föl nem menti.

122. *Miért kell böjtölnünk?*

Böjtölnünk kell: 1) hogy Krisztus és a szentek példáit kövessük; 2) hogy bűneinkért penitenciát tegyünk; 3) hogy rossz kívánságainkat könnyebben fékezhessük; 4) hogy az anyaszentegyház iránt engedelmességünket tanúsítsuk.

123. *Nagy vétek-e tehát az anyaszentegyház e böjt-parancsolatának áthágása?*

Az anyaszentegyház e böjt-parancsolatának áthágása nagy vétek; mert engedetlenség az anyaszentegyház iránt.

Az anyaszentegyház negyedik parancsolata.

„Bűneidet minden esztendőben a keresztény anyaszentegyház törvénye szerinti áldozó papnak meggyónjad, és legalább húsvét táján az oltári-szentséget magadhoz vegyed.“

124. *Mit parancsol az anyaszentegyház a negyedik parancsolatban?*

Parancsolja, hogy évenként legalább egyszer meggyónjunk, és húsvét táján a szent áldozathoz méltóképen járuljunk.

125. *Elég-e évenként csak egyszer gyónni és áldozni?*

Nem elég; az anyaszentegyház forrón óhajtja, hogy a gyónás és áldozás kimondhatatlan nagy kegyelmeiben évenként többször részesüljünk.

126. *Mikor járuljanak a gyermekek először a gyónáshoz és áldozáshoz?*

Mikor már annyira megnyílt eszök, s annyira vannak oktatva és előkészítve, hogy haszonnal vehetik föl e szentségeket; mit meghatározni a lelki-atyához tartozik.

Az anyaszentegyház ötödik parancsolata.

„Tiltott napokon menyegzőt ne tarts.”

127. *Mit tilt az anyaszentegyház az ötödik parancsolatban?*

Tiltja, hogy első advent-vasárnaptól vizkeresztig, és hamvazó szerdától húsvét utáni első (fehér) vasárnapig ünnepélyes menyegzőket ne tartsunk.

Erkölcsei tanulság. Tedd föl magadban, hogy az anyaszentegyház minden parancsolatait és rendeleteit alázatosan és lelkiismeretesen megtartandod.

A parancsolatok megszegéséről.

1. A bűnről általában.

128. *Mi a bűn?*

A bűn az Isten törvényének készakarva való megszegése.

129. *Hányféleképpen követhetünk el bűnt?*

Bűnt elkövethetünk: 1) gondolattal és kívánsággal, 2) szóval, 3) cselekedettel, 4) a jónak elmulasztásával.

130. *Egyenlő-e minden bűn?*

Nem egyenlő; vannak nagy bűnök, melyek halálos bűnöknek is neveztetnek; és vannak kisebb bűnök, melyek bocsánandó bűnöknek is hivatnak.

131. *Ki követ el halálos bűnt?*

Halálos bűnt az követ el, ki az Isten törvényét nagy dologban készakarva megszegi.

132. *Miért neveztetnek a nagy bűnök halálos bűnöknek?*

Mert a nagy bűnök által elveszti a lélek természetfölötti életét, vagyis a megszentelő malasztot, és méltóvá teszi magát az örök halálra, vagyis a kárhozatra.

133. *Ki követ el bocsánandó bűnt?*

Bocsánandó bűnt az követ el, ki az Isten törvé-

nyét vagy csekély dologban, vagy nem egészen készakarva szegi meg.

134. *Miért neveztetnek a csekélyebb bűnök bocsánandó bűnöknek?*

Mert a csekélyebb bűnök bocsánatát könnyebben, bánat és jó cselekedet által, gyónás nélkül is, megnyerhetjük.

135. *Minek kell tekintenünk a bűnt?*

A bűnt legnagyobb rossznak kell tekintenünk a világon; azért minden bűntől, legyen nagy vagy kicsiny, jobban kell rettegnünk, mint bármily más rostól.

136. *Mi rettent sen vissza a bűntől?*

A bűntől rettent sen vissza az ő gonoszságának és rossz következményeinek meggondolása.

137. *Miben áll általában a halálos bűn gonoszsága?*

A halálos bűn: 1) az Istennek, a mi legfőbb Urunknak, súlyos megbántása; 2) gyalázatos hálátlanság Isten, a mi legnagyobb jótevőnk és legjobb atyánk iránt; 3) átkos hűtlenség Jézus, a mi szerelmes Üdvözítőnk iránt.

138. *Miből ismerjük meg legjobban, hogy mily nagy gonoszság az Isten megbántása?*

Ezt legjobban megismerjük: 1) a vétkes angyaloknak és első szülőinknek súlyos büntetéséből; 2) az Isten egyszülött Fiának keserves kinszenvedéséből és halálából, melyet az emberi-nem bűneiért kiállott; 3) a pokolbeli örök kárhozatból, melyet minden halálos bűn maga után huz.

139. *Melyek a halálos bűn következményei?*

A halálos bűn következményei ezek: a halálos bűn 1) elszakaszt minket Istentől, s megfoszt szeretetétől és kegyelmétől; 2) meggyalázza bennünk az Isten képét és elrabolja lelkismeretünk nyugalmát; 3) elveszi jócselekedeteink érdemét, és a mennyországhoz való jogunkat; ránk hozza Isten büntető ítéletét és végre az örök kárhozatba dönt.

140. *Kerülnünk kell-e a bocsánandó bűnöket is?*

A bocsánandó bűnöket is kerülnünk kell: 1) mert azokkal is Istent bántjuk; 2) mert gátolnak minket a kegyelmek elnyerésében, melyeket Isten különben megadna; 3) mert ideigtartó bünteséseket hoznak ránk vagy ezen vagy a más világon; 4) mert lassankint nagyobb bűnökre visznek.

Erkölcsei tanulság. „Életed minden napján elmédben legyen Isten, és óvjad magad, hogy valaha megegyezésed által a bűnök helyt ne adj.”

2. A bűn különféle neveiről.

141. *A bűnnek még mily különös nemei vannak?*

A bűnnek még e következő nemei vannak: 1) a hét főbűn; 2) a Szentlélek elleni hat bűn; 3) az égbekiáltó négy bűn; 4) a kilencz idegen bűn.

142. *Melyek a hét főbűnök?*

A hét főbűnök ezek: 1) a kevélység, 2) a fös-vénység, 3) a bujaság, 4) az irigység, 5) a torkosság, 6) a harag, 7) a jóra való restség.

143. *Miért neveztetnek ezen bűnök főbűnöknek?*

Mert ezen bűnökből, mint megannyi kútfökből, sok más bűn származik.

144. *Melyek a Szentlélek elleni bűnök?*

A Szentlélek elleni bűnök: 1) az Isten irgalmas-ságában való vakmerő bizakodás; 2) az Isten kegyelméről való kétségbeesés; 3) a megismert igazság elleni tusakodás; 4) az Isten kegyelmének mástól való irigylése; 5) az üdvös intések ellen a bűnökben való megátalkodás; 6) a végső penitenciátlanság.

145. *Miért neveztetnek ezen bűnök Szentlélek elleni bűnöknek?*

Mert ezen bűnök által különösen ellenszegülünk a Szentléleknek.

146. *Melyek az égbekiáltó bűnök?*

Az égbekiáltó bűnök: 1) a szántszándékos gyilkosság; 2) a természet elleni testi bűn, melyet sodo-

miának nevezünk; 3) a szegények, özvegyek és árvák nyomorgatása; 4) a szolgák vagy munkások bérének letartása.

147. *Miért neveztetnek ezen bűnök égbekiáltó bűnöknek?*

Mert ezen bűnök gonoszsága oly nagy, hogy szinte az égbe kiáltanak boszuért.

148. *Melyek a kilencz idegen bűnök?*

A kilencz idegen bűnök ezek: 1) a bűnre tanácsot adni; 2) vétkes dolgot parancsolni; 3) a vétkekben mással egyetérteni; 4) mást bűnre ingerelni; 5) másnak bűnös cselekedetét dicsérni; 6) másnak bűnét elhallgatni; 7) másnak bűnét elengedni; 8) más bűnében segítség vagy megengedés által részesülni; 9) másnak bűnét oltalmazni.

149. *Miért neveztetnek ezen bűnök idegen bűnöknek?*

Mert ezen bűnök mások által követtetnek ugyan el; de nekünk is mint bűnrészeseknek beszámíttatnak.

Erkölesei tanulság. Minden reggel fölkeléskor tedd föl magadban, hogy az nap, kivált főhibádat gondosan fogod kerülni. Estve pedig vizsgálj meg lelkismeretedet; s ha vétkeztél, bánd meg, és tedd föl magadban, hogy legközelebb meg fogod gyónni.

Az erényről és a keresztény tökéletességről.

150. *Eleget teszünk-e kötelességünknek, ha csak a büntől őrizzük?*

Nem teszünk eleget kötelességünknek, ha csak a büntől őrizzük; hanem azon kell lennünk, hogy mindig erényesebbek legyünk, és a keresztény tökéletességet elérjük.

151. *Mi az erény általában?*

Az erény általában lelki készség a jót állhatatosan akarni és cselekedni.

152. *Mi különösen a keresztény erény?*

A keresztény erény lelki készség, a jót állhatatosan úgy akarni és cselekedni, a mint Krisztus urunk parancsolja, és az örök élet elnyerésére kívántatik.

153. *Mi által szerezhethjük meg ezen lelki készséget a jóra?*

Ezen lelki készséget a jóra megszerezhetjük: 1) az Isten malasztja, és 2) a jónak állhatatos gyakorlása által.

154. *Hogyan osztatik föl a keresztény erény?*

A keresztény erény felosztatik isteni és erkölcsi erényekre.

155. *Melyek az isteni, melyek az erkölcsi erények?*

A hit, remény és szeretet isteni erények, a többi mind erkölcsi erény.

156. *Miért neveztetnek a hit, remény és szeretet isteni erényeknek?*

Mert a hit, remény és szeretet egyenesen Istentől erednek, és közvetlenül rá vonatkoznak.

157. *Miért neveztetik a többi erény mind erkölcsi erényeknek?*

Mert a többi erény mind általában erkölcsi gyakorlat által szereztetik meg, és erkölcsi viseletünket az Isten törvénye szerint szabályozza.

158. *Mikor kell az isteni erényeket magunkban fölindítanunk?*

Az isteni erényeket többször kell magunkban fölindítanunk, kiváltképen: 1) kísértet idején, 2) a szentségek fölvételekor, 3) életveszélyben és halálunk óráján.

159. *Miképen indítsuk föl magunkban az isteni erényeket?*

„Oh Istenem! hiszek tebenned; mert örök igazság vagy.

Oh Istenem! remélek tebenned; mert végtelen irgalmasság vagy.

Oh Istenem! szeretlek téged; mert legfőbb jószág vagy.“

160. *Melyek az erkölcsi erények közt a fő- vagy sarkalatos erények, melyek a többi magukban foglalják?*

A fő- vagy sarkalatos erények: 1) az okosság, 2) a mértékletesség, 3) az igazságosság, 4) az erősség.

161. *Mely erények tétetnek a hét főbűn ellenébe?*

A hét főbűn ellenébe ezen erények tétetnek: 1) az alázatosság, 2) az adakozás, 3) a jóakaró szeretet, 4) a tisztaság, 5) az ételben és italban való mértékletesség, 6) a szelidség, és 7) a jóban való buzgóság.

162. *Melyik az igaz ut a keresztyén tökéletességhez?*

Az igaz ut a keresztyén tökéletességhez Jézus Krisztus követése.

163. *Különösen mit ajánl Krisztus urunk a keresztyén tökéletesség elérésére?*

Krisztus urunk a keresztyén tökéletesség elérésére különösen ajánlja az evangéliumi tanácsokat.

164. *Melyek az evangéliumi tanácsok?*

Az evangéliumi tanácsok: 1) a szabad akaratból való szegénység; 2) az örökös tisztaság; 3) a tökéletes engedelmesség.

165. *Kik kötelesek az evangéliumi tanácsokat megtartani?*

Az evangéliumi tanácsokat kötelesek megtartani a szerzetesek és mindazok, kik fogadás által magukat arra kötelezték.

166. *Lehet-e a világi állapotban is tökéletes életet viselni?*

Igen, a világi állapotban is lehet tökéletes életet viselni, ha nem a világ, hanem Jézus Krisztus szelleme szerint élünk.

167. *Ellenkezik-e tehát a világ szelleme Krisztus szellemével?*

Igen, a világ szelleme ellenkezik Krisztus szellemével, a mint ez kitetszik Krisztus azon mondásaiból, melyeket a nyolcz boldogságoknak nevezünk.

168. Mikép szól a nyolcz boldogság?

„1) Boldogok a lelki szegények, mert övék mennyeknek országa;

2) boldogok a szelídek; mert ők birják a földet;

3) boldogok, a kik sirnak; mert ők megvigasztaltatnak;

4) boldogok, a kik éheznek és szomjuhozzák az igazságot; mert ők megelégttetnek;

5) boldogok az irgalmasok; mert ők irgalmas-ságot nyernek;

6) boldogok a tiszta szívűek; mert ők meglátják az Istent;

7) boldogok a békességesek; mert Isten fiainak hivatnak;

8) boldogok, kik üldözést szenvednek az igaz-ságért; mert övék mennyeknek országa.“

169. Miképen tudjuk a nyolcz boldogságból, hogy a világ szelleme ellenkezik Krisztus szellemével?

Azt a nyolcz boldogságból akképen tudjuk meg, mivel a világ épen azokat tartja boldogtalanoknak és balgatagoknak, kiket Krisztus urunk boldogoknak mond.

170. Mit kell minden kereszténynek tennie, legyen bármily állapotú, hogy a tökéletességre eljusson?

Minden kereszténynek, hogy a tökéletességre eljusson: 1) örömet kell imádkoznia, Isten igéjét szorgalmasan hallgatnia, és a szentségekhez gyakran járulnia; 2) magát állhatatosan legyőznie és megtagadnia; 3) mindennapi dolgait Isten kegyelmében és Istennek tetsző módon végeznie.

Erkölcsei tanulság. Komolyan iparkodjál, hogy napról napra jámborabb és erényesebb légy. „Legyetek tökéletesek, mint a ti mennyei Atyátok tökéletes, úgy mond az ur Jézus.

HARMADIK SZAKASZ.

A malaszt-eszközökről.

A malasztról.

1. *Megtarthatjuk-e a parancsolatokat, és üdvözülhetünk-e saját erőnkéből?*

Nem; ahhoz az Isten malasztjára van szükségünk.

2. *Mit értünk az Isten malasztja alatt?*

Az Isten malasztja alatt értjük ama benső természetfölötti segílyt vagy ajándékot, melyet Jézus Krisztus érdemeiért Isten nekünk ad a mi lelkünk üdvösségére.

3. *Hányféle a malaszt?*

A malaszt kétféle: 1) segítő vagy munkáló malaszt, 2) megszentelő malaszt, mely a megigazulás malasztjának is neveztetik.

1. A segítő vagy munkáló malasztról.

4. *Mi a segítő vagy munkáló malaszt?*

Segítő vagy munkáló malaszt benső természetfölötti segíly, mely által Isten értelmünket megvilágosítja, és akaratumkat megindítja, hogy a rosztat kerüljük, a jót pedig akarjuk és cselekedjük.

5. *Szükséges-e a segítő malaszt az üdvösségre?*

A segítő malaszt szükséges az üdvösségre, és pedig annyira, hogy nélküle érdemes jót az üdvösségre sem nem kezdhetünk, sem nem folytathatunk, sem nem végezhetünk.

6. *Ad-e Isten minden embernek elégséges malasztot?*

Igen is, Isten minden embernek ad elégséges malasztot; mert akarja, hogy minden ember üdvözüljön.

7. *Mit kell azonban az embernek önréséről tennie, hogy üdvösségére szolgáljon a malaszt?*

Nem szabad a malasztnak ellenállania, hanem híven kell vele munkálkodnia.

8. *Tehát ellendállani is lehet az Isten malasztjának?*

Igen; mert az Isten malasztja nem kényszeríti az emberi akaratot, hanem annak teljes szabadságot enged.

2. A megszentelő malasztról vagy megigazulás malasztjáról.

9. *Mi a megszentelő malaszt?*

A megszentelő malaszt meg nem érdemlett természetfölötti ajándék, melyet a Szentlélek közöl lelkünkkel, és mely által bűnösökből igazak, Isten fiai, és mennyország örökösei leszünk.

10. *Miért mondjuk a megszentelő malasztot a megigazulás malasztjának?*

Mert a megszentelő malaszt által az ember megigazul, azaz a bűn állapotából az igazság és szentség állapotába helyeztetik át.

11. *Mit foglal tehát magában a megigazulás?*

A megigazulás magában foglalja: 1) a bűnösnek megtisztulását legalább minden nagy büntől és az örök büntetés elengedését; 2) a belső ember megszentülését és megújulását.

12. *Meddig marad a megszentelő malaszt a megigazult lelkében?*

A megszentelő malaszt addig marad a megigazult lelkében, míg a megigazult nem követ el halálos bűnt.

13. *Melyek a megigazulás gyümölcsei és jelei?*

A megigazulás gyümölcsei és jelei: a jó, azaz, az érdemes cselekedetek; mert „minden jó fa jó gyümölcsöt terem.”

14. *Nem művelhet-e az ember a halálos bűn állapotában is jót?*

Az ember a halálos bűn állapotában is művelhet ugyan jót, de nem érdemeset a mennyországra.

15. *Haszontalan tehát a jó, mit bűnös állapotban művelünk?*

Nem haszontalan, sőt igen hasznos, hogy az Isten

irgalmasságától a megtérés malasztját, és némelykor az ideigvaló büntetések eltávoztatását is megnyerjük.

16. Mit érdemlünk a jó cselekedetek által, melyeket a malaszt állapotában végzünk?

A jó cselekedetek által, melyeket a malaszt állapotában végzünk, érdemeljük: 1) a megszentelő malaszt öregbedését, 2) az örök üdvösséget.

17. Tartozik-e minden keresztény jó cselekedeteket művelni?

Minden keresztény tartozik jó cselekedeteket művelni; mert „minden fa, mely jó gyümölcsöt nem terem, kivágatik és tűzre vettetik.“

18. Mily jó cselekedeteket ajánl különösen a szentírás?

A szentírás különösen ajánlja az imádságot, böjtölést és alamizsnálkodást.

19. Leginkább mire tekint Isten jó cselekedeteinknél?

Jó cselekedeteinknél Isten leginkább a jó szándéokra tekint, melynél fogva csekély tettekért is nagy jutalmat nyerhetünk tőle.

20. Ki cselekszik jót jó szándékból?

Jót jó szándékból az cselekszik, ki a jót azért teszi, hogy Istennek szolgáljon és őt dicsőítse.

21. Miképen indíthatjuk föl magunkban a jó szándékot?

„Oh Istenem! mindent a te dicsőségedre.“

22. Mikor indítsuk föl magunkban a jó szándékot?

Igen üdvös a jó szándékot napjában többször fölindítani magunkban, de kiváltképen minden reggel.

23. Mi által nyerjük és tartjuk meg leginkább az Isten malasztját?

Az Isten malasztját leginkább megnyerjük és megtartjuk a szentségek és az imádság által.

A szentségekről.

24. *Mi a szentség?*

A szentség Krisztus urunktól rendelt látható jel, mely által láthatatlan malaszt és belső megszentülés közöltetik lelkünkkel.

25. *Mi kívántatik minden szentséghez?*

Minden szentséghez kívántatik: 1) látható jel, 2) láthatatlan malaszt, 3) Krisztus urunk rendelése.

26. *Mily malasztokat szereznek nekünk a szentségek?*

A szentségek: 1) megszerzik nekünk a megszentelő malasztot, vagy, ha az már meg van bennünk, öregbitik azt; azonkívül 2) minden szentség azon különös malasztot is megszerzi, mely végett rendeltetett.

27. *Honnét van a szentségek ereje?*

A szentségek ereje Jézus Krisztus rendeléséből és végtelen érdemeiből van.

28. *Hány szentséget rendelt Krisztus urunk?*

Krisztus urunk hét szentséget rendelt.

29. *Melyek a hét szentségek?*

A hét szentségek: 1) a keresztség, 2) a bérmlás, 3) az oltári-szentség, 4) a penitencziatartás, 5) az utolsó-kenet, 6) az egyházirend, 7) a házasság.

30. *Miképen osztatnak fel a szentségek?*

A szentségek felosztatnak: 1) az elevenek és holtak szentségeire; 2) olyanokra, melyeket az életben csak egyszer, és olyanokra, melyeket többször is föl lehet venni.

31. *Melyek az elevenek szentségei?*

Az elevenek szentségei: 1) a bérmlás, 2) az oltári-szentség, 3) az utolsó-kenet, 4) az egyházirend, 5) a házasság.

32. *Miért mondjuk ezeket elevenek szentségeinek?*

Mert csak akkor szabad e szentségeket fölvennünk, mikor a megszentelő malasztot birjuk, vagyis mikor lelkünk él.

33. *Melyek a holtak szentségei?*

A holtak szentségei: a keresztség és a penitencziatartás.

34. *Miért mondjuk ezeket holtak szentségeinek?*

Azért, mert midőn e szentségeket fölveszszük, nem bírjuk még, vagy legalább nem kell még bírunk a megszentelő malasztot; lelkünk tehát mintegy meg van halva.

35. *Mely szentségeket nem szabad egyszernél többször fölvenni?*

Egyszernél többször nem szabad fölvenni a keresztséget, bérnialást és az egyházirendet.

36. *Miért nem szabad ezen szentségeket egyszernél többször fölvenni?*

Mert eltörülhetetlen jelt nyomnak az ember lelkébe.

A keresztségről.

37. *Mi a keresztség?*

A keresztség első és legszükségesebb szentség, melyben az ember a víz és Isten ígéje által minden bűnétől megtisztul; és Krisztusban az örök életre újra születik és megszenteltetik.

38. *Miért első szentség a keresztség?*

Mert a keresztség előtt semmi más szentséget sem vehetünk föl érvényesen.

39. *Miért legszükségesebb szentség a keresztség?*

Mert keresztség nélkül senki sem üdvözülhet.

40. *Miért mondjuk, hogy a keresztség „a víz és Isten ígéje által” történik?*

Mert a kereszteléskor vizet öntenek a keresztelendőre, és az alatt ezen ígéket mondják: „Én téged keresztelek az Atyának és Fiának és Szentléleknek nevében.”

41. *Miért mondjuk, hogy „az ember a keresztség által minden bűnétől megtisztul”?*

Mert a keresztségben eltörültetik az eredeti és

minden egyéb bűn, melyet az ember a keresztség előtt elkövetett.

42. *Miért mondjuk továbbá, hogy „az ember a keresztségben az örök életre újra születik és megszenteltetik“?*

Mert az ember a keresztségben nemcsak minden bűntől tisztul meg, hanem lelkiképen újra születik, és megszenteltetik, Isten fiává és a mennyország örökösévé lesz.

43. *Mi eszközli ezen szellemi újjászületést és megszentülést?*

Ezen szellemi újjászületést és megszentülést eszközli a megszentelő malaszt, melyet a Szentlélek az isteni erényekkel együtt lelkünkbe önt.

44. *Miért tesszük ezekhez még e szót: „Krisztusban“?*

Hogy kijelentsük, miszerint az ember mindezen malasztokat azért nyeri, mert a keresztség által Krisztussal egyesül, és az ő anyaszentegyházába fölvétetik.

45. *Ki keresztelhet érvényesen?*

Szükség esetében minden ember érvényesen keresztelhet; de szükség esetén kívül csak az áldozópap és pedig a tulajdon lelkipásztor kereszteljen.

46. *Mit fogadunk Istennek a keresztségben?*

A keresztségben fogadjuk Istennek, hogy a katolikus hit igazságait hinni, a bűnt és a bűnre vezető alkalmat kerülni, és istenes életet viselni fogunk.

47. *Mit kell tudnunk a keresztatyákról és anyákról?*

A kereszt-atyák és anyák a megkeresztelt gyermeknek lelki szülőivé lesznek, és az ő nevében teszik le a hitvallást; azért 1) jó katolikusok legyenek; 2) tartoznak kereszt-gyermekek keresztény neveléséről gondoskodni, ha a szülők azt vagy elmulasztanak, vagy elhálnának.

48. *Semmi sem pótolhatja a vizkeresztséget?*

Ha lehetetlen fölvenni a vizkeresztséget, pótolhatja azt a vágy- vagy a vérkeresztség.

49. *Mi a vágy-keresztség?*

A vágy-keresztség az, midőn valakinek Isten szeretetéből forró óhajtása és eltökélt akarata van megtenni mindent, mit Isten üdvösségünkre rendelt, tehát a keresztséget is fölvenni, ha alkalma volna.

50. *Mi a vér-keresztség?*

A vér-keresztség az, midőn valaki vértanui halált szenved Krisztusért.

Erkölcsei tanulság. Soha se felejtsd, mit ígértél Istennek a szent keresztségben, és soha be ne szennyezd az ártatlanság szép ruháját, melyet a keresztségben kaptál.

A bérmálásról.

51. *Mi a bérmálás?*

A bérmálás szentség, melyben a megkeresztelt a püspöknek kézföltétele, olaj-kenése és imádsága által a Szentlélektől megerősítették, hogy hitét állhatatosan vallja, és a szerint éljen.

52. *Miképen bérmál a püspök?*

A püspök kinyújtja kezeit a bérmálandókra összesen, és lehíja rájuk a Szentlelket, aztán külön mind-egyikre ráteszi kezét és megkeni őt krizmával; végül mindnyájokra egyetemben adja a szent áldást.

53. *Miképen történik a bérmálás szentségénél az olajjal való kenés?*

A püspök a bérmálandó homlokára a krizmával szent keresztet csinál, mondván: „Megjelöllek a keresztjelével, és megerősítlek az üdvösség krizmájával az Atyának és Fiának és Szentléleknek nevében.”

54. *Mi a krizma?*

A krizma balzsammal vegyített olaj, mely a püspöktől meg van szentelve.

55. Szükséges-e a bérálás az üdvösségre?

A bérálás az üdvösségre elkerülhetetlenül nem szükséges, mindazáltal nagy bűn volna azt hanyagságból vagy egykedvűségből föl nem venni.

56. Ki veheti föl a bérálást?

A bérálást minden megkeresztelt ember fölveheti.

57. Miképen kell a bérálást fölvennünk?

1) A kegyelem állapotában kell lennünk, és a Szentlélek ajándékaiért buzgón imádkoznunk; 2) meg kell fogadnunk Istennek, hogy mint jó keresztények akarunk élni és halni; 3) nem kell távoznunk a templomból, míg a püspök áldását ránk nem adta.

58. Miért vétetnek a béráláshoz is bérma-atyák és anyák?

A béráláshoz azért vétetnek bérma-atyák és anyák, hogy a bérálandókat elkisérjék a bérálás-hoz, és azután a lelki harcban, melyre ezen szentség által fölavattatnak, tanácsosal és tettel gyámolítsák.

Erkölcsl tanulság. Szégyen és félelem nélkül teljesítsd a katolikusnak minden kötelességét.

Az oltári-szentségről.

1. Krisztus jelenlétéről az oltári-szentségben.

59. Mi az oltári-szentség?

Az oltári-szentség legfölségesebb szentség, a mi urunk Jézus Krisztus igazi teste és vére, ki a kenyér és bor színe alatt lelkünk táplálására valóságosan és lényegesen jelen van.

60. Miért legfölségesebb szentség az oltári-szentség?

Mert az oltári-szentség magát Jézus Krisztust, minden szentség szerzőjét foglalja magában, mint ki abban a kenyér és bor színe alatt jelen van.

61. *Mikor rendelte Krisztus urunk az oltári-szentséget?*

Krisztus urunk az oltári-szentséget keserves kinszenvedésének előestéjén, az utolsó vacsorán rendelte.

62. *Miképen rendelte azt?*

Krisztus kezébe véve a kenyeret, megáldá, megtöré, és oda nyújtá tanítványainak, mondván: „Vegyétek és egyétek: ez az én testem.” Azután vevé a kelyhet a borral, megáldá, és oda nyújtá tanítványainak, mondván: „Igyatok ebből mindnyájan: ez az én vérem. Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.”

63. *Mi történt a kenyérrel és borral, midőn Krisztus kimondá fölöttök e szavakat: „ez az én testem, ez az én vérem?”*

Láthatatlan módon a kenyér Krisztus valóságos testévé; a bor pedig valóságos vérévé változott át.

64. *Adott-e Krisztus az apostoloknak is hatalmat a kenyeret és bort az ő testévé és vérévé átváltoztatni?*

Igen, e hatalmat ezen igékkel adta nekik: „Ezt cselekedjétek az én emlékezetemre.”

65. *Kire szállott az apostolokról e hatalom?*

E hatalom az apostolokról a püspökökre és áldozó-papokra szállott.

66. *Hol gyakorolják a püspökök és áldozó-papok ezen hatalmat?*

A püspökök és áldozó-papok ezen hatalmat a szentmisében gyakorolják, midőn az urfölmutatás előtt a kenyér és bor fölött az ur Jézus ezen igéit mondják: „ez az én testem”, „ez az én vérem.”

67. *Nincs tehát már többé az urfölmutatáskor kenyér és bor az oltáron?*

Nincs; az oltáron akkor már Jézus Krisztus valóságos teste és valóságos vére van a kenyér és bor színe alatt.

68. *Mit értünk a kenyér és bor színe alatt?*

A kenyér és bor színe alatt értjük, a mi a

kenyérből és borból külső érzékeink alá esik, mint: az alak, szín, íz, szag, stb.

69. *Meddig marad jelen Krisztus teste és vére?*

Krisztus teste és vére addig marad jelen, míg a színek el nem romlanak.

70. *A kenyér színe alatt egyedül csak Krisztus teste, a bor színe alatt egyedül csak vére van-e jelen?*

Nem; hanem mindegyik szín alatt Krisztus egészen és osztatlanul, istenségével és emberségével együtt van jelen úgy, mint egészen és osztatlanul van meny-nyekben.

71. *Miért van jelen Krisztus egészen és osztatlanul úgy az egyik, mint mind a két szín alatt?*

Mert Krisztus már többé meg nem halhat; tehát teste és vére, teste és lelke egymástól többé el nem választhatók.

72. *Mikor a pap a szent ostyát széttöri vagy elosztja, széttöri vagy elosztja Krisztus testét is?*

Nem; csak a színeket töri szét vagy osztja el; Krisztus teste minden részecskében egészen és elevenen, igaz, ámbár titokteljes módon van jelen.

73. *Miképen kell magunkat viselnünk az oltári-szentség előtt?*

Az oltári-szentség előtt térdre kell borulnunk, és az abban jelenlevő Jézust legmélyebb alázattal és legbensőbb ájtatossággal imádnunk.

74. *Csak azért rendelte-e Krisztus az oltári-szentséget, hogy abban istenségével és emberiségével mindig velünk legyen?*

Nem csak azért; hanem azért is: 1) hogy a szent misében magát érettünk áldozatul bemutassa, 2) hogy a szent áldozásban magát nekünk lelki eledelül adja.

Erkölcsei tanulság. Légy jámbor és ájtatos a templomban, hol Krisztus lakozni méltóztatik; járj el oda gyakran őt az oltári-szentségben imádni és kegyelmeért esedezni, és óvakodjál minden tiszteletlenségtől.

2. A szent mise-áldozatról.

75. *Mi a szentmise?*

A szentmise az új-szövetség örök áldozata, melyben a mi urunk Jézus Krisztus a kenyér és bor színe alatt a pap által magát mennyei Atyjának vérontás nélkül föláldozza, a mint egykor a keresztfán vérét ontva magát föláldozta.

76. *Ki szerzette a szent mise-áldozatot?*

A szent mise-áldozatot Jézus Krisztus szerzette, midőn az utolsó vacsorán önmagát a kenyér és bor színe alatt mennyei Atyjának föláldozá, és apostolainak megparancsolá, hogy azt cselekedjék ők is az ő emlékezetére.

77. *Mi végre szerzette Jézus Krisztus a szent mise-áldozatot?*

Jézus Krisztus a végre szerzette a szent mise-áldozatot, hogy azon áldozatot, melyet a keresztfán egyszer bemutatott, szüntelen megújítsa és annak érde-meiben minket részesítsen.

78. *A szent mise-áldozat tehát ugyanazon áldozat, melyet Krisztus urunk a keresztfán bemutatott?*

Igen, a szent mise-áldozat lényegileg ugyanazon áldozat, melyet Krisztus urunk a keresztfán bemutatott, csak az áldozás módja különböző.

79. *Miért ugyanaz a szent mise-áldozat azon áldozattal, melyet Krisztus urunk a keresztfán bemutatott?*

Mert mind a kettőben ugyanaz áldozik és áldoztatik föl, — a mi urunk Jézus Krisztus.

80. *Miképen különböző a kettőben az áldozás módja?*

A keresztfán vérét ontva áldozta föl magát Krisztus; a szentmisében pedig vérontás nélkül áldozza föl magát, megújítván a keresztfán bemutatott áldozatot a nélkül, hogy többé szenvedne és meghalna.

81. *Miképen kell hallgatni a szentmisét?*

A szentmisét: 1) egészen, 2) figyelmetesen, 3) illedelmesen, 4) ájtatosan kell hallgatni.

82. *Mikor hallgatjuk a szentmisét egészen?*

Egészen hallgatjuk a szentmisét, ha annak semmi főrésztét készakarva el nem mulasztjuk.

83. *Mikor hallgatjuk a szentmisét figyelmetesen?*

Figyelmetesen hallgatjuk a szent misét, ha alatta elménk készakarva ide s tova nem jár, ha leginkább főrészeire vigyázunk, és Istenről gondolkodunk.

84. *Mikor hallgatjuk a szentmisét illedelmesen?*

Illedelmesen hallgatjuk a szent misét, ha magunk külső viselete által is szent tiszteletet és mély imádást tanusítunk.

85. *Mikor hallgatjuk a szentmisét ájtatosan?*

Ájtatosan hallgatjuk a szentmisét, ha főképen főrészei alatt Istent alázatos szívvvel imádjuk, és a vett jókért neki hálát adunk.

86. *Melyek a szentmisének főrészei?*

A szent misének főrészei: az evangelium, a följajánlás, az urfölmutatás és az áldozás.

87. *Mit kell cselekednünk az evangeliumkor?*

Az evangeliumkor föl kell állnunk, és magunkra keresztet vetnünk, annak jeléül, hogy készek vagyunk az Isten segítségével az evangelium tanítása szerint élni és hitünkért megküzdeni.

88. *Mit kell cselekednünk a följajánláskor?*

A följajánláskor, egyesülve Jézus áldozatával, föl kell ajánlanunk szívünket a mennyei Atyának.

89. *Mit kell cselekednünk az urfölmutatáskor?*

Az urfölmutatáskor térdeinkre kell esnünk, töreldelmesen mellünket vernünk, imádnunk Jézust az oltáriszentségben és mondanunk: Oh Jézusom! neked élek; oh Jézusom! neked halok; oh Jézusom! tied vagyok élve és halva. Amen."

90. *Mit kell cselekednünk a pap áldozásakor?*

A pap áldozásakor forró kívánságot kell magunkban fölindítanunk, hogy bár mi is szívünkbe fogadhatók az ur Jézust.

91. *Csak az élőknek hasznos-e a szent mise-áldozat?*

A szent mise-áldozat, mint a keresztfán végbevitt áldozat, nem csak az élőknek, hanem a holtaknak is hasznos; mert ugyanazon áldozat.

Erkölcsei tanulság. Iparkodjál naponkint a szent mise-áldozaton legbensőbb ájtatossággal jelen lenni; mert nem létezik oly szent és isteni, oly kegy- és áldásdús cselekvény, mint a szent mise-áldozat; és leginkább főrészeire figyelj.

3. A szent áldozásról.

92. *Mi a szent áldozás?*

A szent áldozás az úr Jézus szent testének és vérének valóságos vétele lelkünk táplálására.

93. *Mely kegyelmekben részesít minket a szent áldozás?*

A szent áldozás legbensőbbben egyesít minket Krisztussal, a kegyelmek isteni kútféjével, s azért igen sok kegyelemben részesít; különösen 1) megtartja és öregbíti bennünk a megszentelő malasztot; 2) meggyengíti roszra való hajlamainkat, s kedvet és erőt ad a jóra; 3) megtisztít a bocsánandó bűnöktől, és a halálosak ellen oltalmaz; 4) záloga jövődő föltámadásunknak és örök üdvösségünknek.

94. *Részesül-e ezen kegyelmekben minden áldozó?*

Ezen kegyelmekben nem részesül minden áldozó; mert a ki méltatlanul, azaz halálos bűnben áldozik, az kárhozatot von magára.

95. *Mily bünt követ el az, ki méltatlanul áldozni merészel?*

A ki méltatlanul áldozni merészel, az iszonyu szentségtörést követ el, mint az áruló Judás; mert vétkezik az Ur teste és vére ellen.

96. *Mit kell tehát annak cselekednie, ki halálos bűnben van?*

A ki halálos bűnben van, annak az áldozás előtt érvényes gyónást kell végeznie.

97. *Miképen kell elkészülnünk lelkünkre nézve a szent áldozáshoz?*

Törekednünk kell: 1) hogy lelkünket a bocsá-

nandó bűnöktől is megtisztítsuk; 2) hogy szívünket igazi ájtatosságra gerjeszszük.

98. *Méltatlanul áldozik-e az, ki bocsánandó bűnben járul a szent áldozáshoz?*

A ki bocsánandó bűnben járul a szent áldozáshoz, nem áldozik ugyan méltatlanul; de kisebb mértékben részesül az áldozás malasztjaiban.

99. *Mi által gerjeszthetjük szívünket ájtatosságra?*

Szívünket ájtatosságra gerjeszthetjük szent elmélkedések és istenes erény-gyakorlatok által.

100. *Melyek a legüdvösebb erény-gyakorlatok a szent áldozás előtt?*

Legüdvösebb, ha lelkünkben: 1) a hitet és imádat, 2) az alázatosságot és töredelmes bánatot, 3) a reményt és szeretetet fölindítjuk, és 4) ha epedve óhajtunk Jézus Krisztussal egyesülni.

101. *Miképen kell elkészülnünk testünkre nézve a szent áldozáshoz?*

1) Éhgyomorral kell lennünk, vagyis éjfél-től fogva semmit sem szabad ennünk vagy innunk; 2) tisztéségesen kell öltözködnünk.

102. *Kik vannak fölmentve ama kötelesség alól, hogy éhgyomorral legyenek?*

Azon kötelesség alól a veszélyesen betegek vannak fölmentve, kik Krisztus testét utra való gyanánt veszik magukhoz.

103. *Miképen kell járulnunk az Úr asztalához?*

Az Ur asztalához a legnagyobb tisztelettel, összetett kezekkel és földre szegzett szemekkel kell járulnunk.

104. *Mit kell tennünk, midőn a pap a szent ostyát a népnek mutatja?*

Alázatosan kell abban az úr Jézust imádnunk, mellünket vernünk és a pap után mondanunk: „Uram, nem vagyok méltó, hogy bejőjj hajlékomba, hanem csak egy szóval mondd, és meggyógyul az én lelkem.”

105. *Miképen kell magunkhoz vennünk a szent ostyát?*

A fehér kendőt, vagy könyvet mellünkhez kell tartanunk, nyelvünket alsó ajkunkra tennünk, a szent ostyát legmélyebb tisztelettel vennünk, és rágás nélkül lenyelni.

106. *Mit tegyünk a szent áldozás után?*

A szent áldozás után legnagyobb illedelemmel vonuljunk vissza valamely csendes helyre a templomban, és ott még egy ideig ájtatos imádságokkal foglalkozzunk.

107. *Miképen kell a szent áldozás napját eltöltentünk?*

A mennyire lehet, a szent áldozás napját istenes foglalkozással kell eltöltenünk, és minden világi mulatságtól és vigságtól tartózkodnunk.

Erkölcst tanulság. Tedd föl magadban, hogy a lehető leggyakrabban örömet fogsz járulni az Úr asztalához, és hogy az angyalok kenyerét a töled kitelhető lelki tisztasággal és ájtatossággal fogod mindig magadhoz venni.

A penitencziatartásról.

108. *Mi a penitencziatartás?*

A penitencziatartás szentség, melyben a pap Isten helyett megbocsátja a bűnöket, ha a bűnös azokat szívből megbánja, igazán meggyónja és erős akarata van azokért eleget tenni.

109. *Mikor rendelte Krisztus urunk a penitencziatartás szentségét?*

Krisztus urunk a penitencziatartás szentségét akkor rendelte, midőn föltámadása után az apostoloknak hatalmat adott arra: hogy a bűnöket megbocsásásuk vagy megtartsák.

110. *Miképen adta Krisztus urunk az apostoloknak ezen hatalmat?*

Előre bocsátván Krisztus urunk ezen ígéretet: „Miképen engem küldött az Atya, akképen küldlek én is titeket“, az apostolokra lehelt és mondá: „Vegyétek a Szentlelket, kiknek megbocsátjátok bűneiket, meg-

bocsáttatnak nekik, és kiknek megtartjátok, megtartatnak.“

111. *Mikor bocsátja vagy tartja meg a pap a bűnöket?*

Akkor bocsátja meg a pap a bűnöket, midőn a penitencziatartás szentségében a bűnöst föloldozza; midőn pedig a föloldozást megtagadja vagy elhalasztja, akkor megtartja a bűnöket.

112. *Megnyerhetjük-e a penitencziatartás szentségében minden bűnök bocsánatát?*

Igen, a penitencziatartás szentségében megnyerhetjük minden bűnök bocsánatát, melyeket a keresztség után elkövettünk, ha azokat kellő töredelmességgel meggyónjuk.

113. *Szükséges-e a penitencziatartás szentsége az üdvösségre?*

A penitencziatartás szentsége szükséges az üdvösségre minden embernek, ki a keresztség után halálos bűnbe esett.

114. *Mivel pótolhatjuk a penitencziatartás szentségét?*

Ha a penitencziatartás szentségét nem lehet fölvennünk, pótolhatjuk azt tökéletes bánattal és azon erősfogadással, hogy mihelyt alkalmunk lesz, meggyónjuk bűneinket.

115. *Mily kegyelmeket ad Isten a penitencziatartás szentsége által?*

Isten a penitencziatartás szentsége által: 1) megbocsátja bűneinket, melyeket a keresztség után elkövettünk; 2) elengedi bűneink örök büntetését, és az ideigvaló büntetések legalább egy részét; 3) visszaadja az elvesztett megszentelő malasztot, vagy ha nem zala elvesztve, öregbíti; 4) ad még más különös masztokat is, hogy jámborul élhessünk.

116. *Hány része van a penitencziatartás szentségének?*

A penitencziatartás szentségének öt része van:

1) a lelkiismeret megvizsgálása, 2) a bánat, 3) az erősfogadás, 4) a gyónás és 5) az elégtétel.

1. A lelkiismeret megvizsgálásáról.

117. *Mit tesz lelkiismerettünket megvizsgálni?*

Lelkiismeretünket megvizsgálni tesz: komolyan gondolkodni bűneinkről a végett, hogy azokat megismerjük.

118. *Mivel kell kezdenünk a lelkiismeret megvizsgálását?*

A lelkiismeret megvizsgálását a Szentlélek segítségül hívásával kell kezdenünk, hogy malasztot adjon, miszerint bűneinket jól megismerjük, igazán megbánjuk és meggyónjuk, a mint üdvösségünk kívánja.

119. *Mikép hívjuk segítségül a Szentlelket?*

„Jöjj el Szentlélek úr Isten! világosítsd meg elmémet, hogy bűneimet jól megismerjem; indítsd meg szívemet is, hogy azokat igazán megbánjam, és őszintén meggyónjam; erősítsd akaratomat, hogy magamat tökéletesen megjobbítsam.“

120. *Miképen vizsgálhatjuk meg lelkiismerettünket?*

Lelkiismeretünket ekképen vizsgálhatjuk meg 1) gondoljuk meg, mikor és mikép gyóntunk utoljára és elvégeztük-e a feladott penitenciát? 2) azután menjünk rendre az Isten és az anyaszentegyház parancsolatain, állapotunk kötelességein és a bűnök különféle nemein, és e mellett kérdezzük magunkat: min vétkeztünk gondolattal, szóval, cselekedettel, vagy jónak elmulasztásával.

121. *Miképen emlékezhetnek könnyen a gyermekek bűneikre?*

A gyermekek könnyen emlékezhetnek bűneikre ha meggondolják, hogyan viselték magukat a templomban, az iskolában, otthon szülöik, testvéreik iránt az utcán, a mezőn, magányosan vagy másokkal.

122. *Meg kell-e magunkat a bűnök számára és körülményeire nézve is vizsgálnunk?*

Igen, meg kell magunkat a bűnök számára

körülményeire nézve is vizsgálunk, legalább a halálos bűnöknél.

2. A bánatról.

123. *Mi a bánat?*

A bánat szívbeli szomorkodás és fájdalom az elkövetett bűnök fölött, és azoknak megutálása.

124. *Milyennek kell lennie a bánatnak, hogy a bűnök megbocsáttassanak?*

A bánatnak: 1) bensőnek, 2) általánosnak, 3) mindenfölöttinek és 4) természetfölöttinek kell lennie.

125. *Mikor benső a bánat?*

A bánat benső, ha bűneinket nem csak szájjal, hanem szívből bánjuk; azokat mint legnagyobb rosszat igazán utáljuk, és őszintén óhajtjuk, bár soha se követtük volna el azokat.

126. *Mikor általános a bánat?*

A bánat általános, ha minden elkövetett bűnt vagy legalább minden halálos bűnt megbánunk.

127. *Érvényes-e gyónásunk, ha a bocsánandó bűnöket meg nem bánjuk?*

Ha csak bocsánandó bűnöket gyónunk, és azok egyikét sem bánjuk meg igazán, gyónásunk érvénytelen.

128. *Mikor mindenekfölötti a bánat?*

A bánat mindenekfölötti, ha inkább bánjuk, hogy Istent megbántottuk, mint ha a világon mindent elvesztettünk volna.

129. *Mikor természetfölötti a bánat?*

A bánat természetfölötti, ha bűneinket nem természetes rossz következményei miatt bánjuk, hanem természetfölötti okokból: hogy Istent megbántottuk; az ő kegyelmét és a mennyországot elvesztettük.

130. *Nem elég-e tehát bűneinket csak azért bánni, mert miattok ideigvaló kárt vagy szégyent vallottunk?*

Nem elég bűneinket csak azért bánni, mert

miattok ideigvaló kárt, vagy szégyent vallottunk, mivel ez csak természetes bánat lenne, mely semmit sem használ.

131. *Mit tegyünk tehát, hogy bánatunk természetfölötti legyen?*

Hogy bánatunk természetfölötti legyen: 1) buzgón kérjünk Istentől arra malasztot; 2) vegyük szívünkre mindazt, mit a hit a bűn gonoszságáról és rossz következményeiről tanít.

132. *Hányféle a természetfölötti bánat?*

A természetfölötti bánat kétféle: tökéletes és tökéletlen.

133. *Mikor tökéletes a bánat?*

A bánat tökéletes, ha tökéletes szeretetből származik, azaz ha a bünt minden egyéb rosznál jobban utáljuk, egyedül azért, mert azzal Istent, a legfőbb jót megbántottuk.

134. *Mikor tökéletlen a bánat?*

A bánat tökéletlen, ha szeretetünk nem tökéletes, s azért csak a pokoltól és a mennyország elvesztésétől való félelem, vagy a bűn undoksága indít arra, hogy bűneinket mindenek fölött bánjuk; és az Istent többé megbántani nem akarjuk.

135. *Szükséges-e, hogy a bánat tökéletes legyen?*

A gyónás érvényességére nem szükséges, hogy a bánat tökéletes legyen; mindazáltal azon kell lennünk, hogy azt magunkban fölindítsuk.

136. *Mikor kell a penitencziatartás szentségében a bánatot magunkban fölindítanunk?*

A bánatot a gyónás vagy legalább a papi föloldozás előtt kell magunkban fölindítanunk.

137. *Miképen indíthatjuk föl magunkban a tökéletlen és tökéletes bánatot?*

„Oh Istenem! teljes szívemből szánom és bánom minden bűneimet, nem csak azért, mert általok kegyelmedre méltatlan lettem, és megérdemlettem, hogy

miattok ezen és a más világon megbüntess; hanem főképen azért, mivel azokkal téged, Uramat és Istene-met, Teremtőmet és Megváltómat, az én legnagyobb jótevőmet és legjobb Atyámat, téged a legfőbb, legtö-kéletesebb, szeretetre legméltóbb jóságot, kit most mindenek fölött szeretek, megbántottalak.“

138. *Üdvös-e a penitencziatartás szentségén kiött is magunkban a bánatot gyakrabban fölindítani?*

Igen is üdvös, kiváltképen: 1) midőn halálos veszedelemben forgunk; 2) midőn halálos bűnbe esünk és azonnal meg nem gyónhatunk.

3. Az erősfogadásról.

139. *Minek kell a bánattal szükségképen összekapcsolva lennie?*

A bánattal szükségképen összekapcsolva kell lennie: 1) a bűnbocsánat reményének, 2) az erős-fogadásnak.

140. *Mi az erősfogadás?*

Az erősfogadás eltökélett komoly akarat, hogy életünket megjobbjuk és többé nem vétkezünk.

141. *Minőnek kell lennie az erősfogadásnak?*

Az erősfogadásnak is, mint a bánatnak: 1) bensőnek vagy komolynak, 2) általánosnak, 3) mindenek fölöttinek és 4) természetfölöttinek kell lennie.

142. *Mire kell annak eltökélve lennie, kinek erősfogadása van?*

A kinek erősfogadása van, annak eltökélve kell lenni: 1) hogy legalább minden nagy bűnt kerül ugy, hogy semmi árért sem követ el még egyet sem; 2) hogy a bűnrevezető közel-alkalmat kerüli; 3) hogy a megjobbulásra szolgáló eszközöket használja; 4) hogy a kellő elégtételt és köteles kárpótlást megadja.

143. *Mit értünk a bűnre vezető közel-alkalom alatt?*

A bűnrevezető közel-alkalom alatt értünk oly személyt, társaságot, játékot és más efféléket, mik ren-

desen bűnre vezettek, vagy, ha nem kerüljük, valószínűleg vezetni fognak.

144. *Mit jegyezzenek meg maguknak, kik a bűnre vezető alkalmat nem kerülnek, vagy megszokott bűneiket elhagyni nem akarják?*

Az ilyenek jegyezzék meg maguknak, hogy a lelkiatya föloldozása nekik semmit sem használ; sőt vétségöket csak nagyobbítja.

145. *Miképen indíthatjuk föl magunkban az erősfogadást?*

„Oh Istenem! utálok és gyűlölöm minden bűnemet, és fogadom erősen, hogy téged szeretetre legméltóbb Istenemet soha többé meg nem bántalak, és a bűnre szolgáló alkalmat szorgosan kerülöm.“

4. A gyónásról.

146. *Mi a gyónás?*

A gyónás elkövetett bűneink töredelmes megvallása a lelkiatya előtt, hogy azoktól minket föloldozzon.

147. *Milyennek kell lennie a gyónásnak?*

A gyónásnak: 1) teljesnek, 2) őszintének, 3) világosnak kell lennie.

148. *Mikor teljes a gyónás?*

A gyónás teljes, ha legalább a nagy bűnöket mind meggyónjuk, melyekről emlékszünk, megvallva azok számát és lényeges körülményeit is.

149. *De ha a bűnök számát már nem igen tudjuk, mit kell akkor tennünk?*

A mint legjobban tudjuk, úgy valljuk meg bűneink számát, például: ezen bünt mindennap, vagy minden héten vagy hónapban, körülbelül ennyiszor követtem el.

150. *A bűnnek mely körülményeit kell meggyónnunk?*

1) Kiváltképen azon körülményeket kell meggyónnunk, melyek a bűn nemét változtatják, vagy a különben bocsánandó bünt halálos bűnné teszik; 2) általában meg kell gyónnunk mindazt, mi által a lelki-

atya képessé lesz a gyónónak lelki állapotát kellően megítélni és őt a visszaeséstől megóvni.

151. *Meg kell-e gyónnunk a bocsánandó bűnöket is?*

Nem vagyunk ugyan kötelesek a bocsánandó bűnöket is meggyónni; de ezt tenni jó és üdvös.

152. *Mikor őszinte a gyónás?*

A gyónás őszinte, ha úgy vádoljuk magunkat, a mint Isten előtt bűnösöknek érezzük magunkat, sem el nem titkolván, sem nem szépítvén, sem hiu kifogással nem mentegetvén semmit.

153. *Mit gondoljunk meg, ha talán szégyenlenők bűneinket őszintén meggyónni?*

Gondoljuk meg: 1) hogy oly gyónás, mely nem őszinte, nem csak meg nem szerzi a bűnök bocsánatát és a lelkiismeret nyugalma, hanem hogy az új nagy bűn, szentségtörés, és örök kárhozatunkra szolgál; 2) hogy jobb bűneinket egy lelkiatyának megvallani, ki örök titóktartásra van kötelezve, mint sem azokban mindig nyugtalanul élni, boldogtalanul meghalni, és az utolsó napon az egész világ előtt szégyent vallani.

154. *Mit kell tennünk, ha a gyónásból valamit kihagytunk, a mit meg kellett volna gyónnunk?*

1) Ha hibánk nélkül hagytuk ki: akkor csak a következő gyónásban kell azt utólagosan megvallanunk; 2) ha pedig azért hagytuk ki, mert vagy szégyenlettük azt megvallani, vagy lelkiismeretünket szorgosan meg nem vizsgáltuk: akkor azt is meg kell mondanunk, hány gyónásban hagytuk ki szándékosan, és mindazon gyónásokat meg kell ujítanunk.

155. *Mikor világos a gyónás?*

A gyónás világos, ha úgy fejezzük ki magunkat, hogy a lelkiatya mindent jól megérthessen és lelki állapotunkat elegendőképpen megismerhesse.

156. *Mi az egyetemes vagy közönséges gyónás?*

Egyetemes gyónás az, melyben valamennyi, vagy legalább több gyónásunkat ismételjük.

157. *Mikor szükséges az egyetemes gyónás?*

Az egyetemes gyónás szükséges, valahányszor előbbi gyónásaink érvénytelenek voltak, akár az őszinteség, akár a bánat és erősfogadás hiánya, akár lelkismeretünk vétkes hanyagsággal történt megvizsgálása miatt.

158. *Miképen kell a gyónást elkezdenünk?*

Letérdelvén a lelkiatya előtt, keresztet vetünk magunkra és mondjuk:

„Kérem a lelkiatyát, adjon nekem szent áldást, hogy minden bűnömet igazán meggyónhassam.

Gyónom a mindenható Istennek, a boldogságos szűz Máriának, minden Szenteknek és neked lelkiatyám Isten helyett, hogy utolsó gyónásomtól fogva, melyet (ekkor) végeztem, (vagy hogy kis koromtól fogva) sokszor és sokat vétkeztem gondolataimmal, szavaimmal és cselekedeteimmal; különösen pedig: (itt elmondjuk bűneinket).

159. *Miképen kell a gyónást befejezniünk?*

„Mindezeket és más elkövetett bűneimet teljes szivemből szánom és bánom, hogy azokkal a végtelen jószágú Istent megbántottam; fogadom erősen, hogy többé nem vétkezem, és a bűnre szolgáló alkalmatosságot elkerülöm. Kérem a lelkiatyát, adjon nekem üdvösséges, penitenciát és fölolldozást.“

160. *Mit kell ezután tennünk?*

Figyelmeznünk kell a lelkiatya intésére és a penitenciára, melyet fölad, s kérdéseire őszintén és alázatosan felelnünk.

161. *Mikor szabad eltávoznunk a gyónatószéktől?*

Mikor a lelkiatya keresztvetéssel vagy másképp jelt ad arra.

5. Az elégtételről.

162. *Mit értünk a penitencziatartás szentségéhez megkívántató elégtétel alatt?*

A penitencziatartás szentségéhez megkívántató

elégtétel alatt értjük a lelkiatyától föladott penitencia elvégzését.

163. *Miért ad föl a lelkiatya penitenciát?*

A lelkiatya azért ad föl penitenciát: 1) hogy az ideigvaló büntetéseket lerójuk; 2) hogy életünket megjobbítsuk.

164. *Nem enged-e el tehát Isten a bűnnel együtt minden büntetést is?*

Az örök büntetést a bűnnel együtt Isten mindig elengedi, de az ideigvalót nem mindenkor.

165. *Melyik az ideigvaló büntetés?*

Az ideigvaló büntetés az, melyet vagy itt a földön, vagy a tisztító-helyen kell kiállanunk.

166. *Érvénytelen-e a gyónás, ha a föladott penitenciát el nem végezzük?*

Ha a gyónáskor, igaz akaratunk volt a föladott penitenciát elvégezni, gyónásunk nem érvénytelen ugyan, ha a föladott penitenciát el sem végezzük: de mégis vétkezünk, és sok malaszttól fosztjuk meg magunkat.

167. *Csak azon penitenciát kell-e elvégeznünk, melyet a lelkiatya föl ad?*

Törekednünk kell más önkényes penitencia-cselekedetek és a szenvedések békes eltürése által is az isteni igazságnak eleget tenni.

168. *Mi vár ránk, ha elmulasztjuk az isteni igazságnak eleget tenni?*

Kemény büntetés vár ránk a tisztító-helyen, ha elmulasztjuk eleget tenni az isteni igazságnak.

169. *A gyónás után nem tartozunk-e mással, mint csak az isteni igazságnak eleget tenni?*

Tartozunk még: 1) az adott botrányt és a felebarátunknak igazságtalanul okozott kárt erőnkhez képest helyrehozni; 2) az alkalmas eszközöket használni, hogy bűneinkbe vissza ne essünk, és életünket megjobbítsuk.

Erkölcsei tanulság. Gyakrabban járj gyónni; de mindenkor jól végezd gyónásodat, és iparkodjál minden gyónásod után igazán jobbulni.

A bűcsuról.

170. *Mivel segít minket az anyaszentegyház, hogy az ideigvaló büntetésektől megszabaduljunk?*

Azzal: 1) hogy a gyónásban penitenciát ad; 2) hogy a gyónáson kívül bűcsut enged.

171. *Mi a bűcsu?*

A bűcsu gyónáson kívüli elengedése az ideigvaló büntetéseknek, melyeket miután bűneink már megvannak bocsátva, még vagy e világon, vagy a tisztítóhelyen kellene kiállnunk.

172. *Mi kívántatik általában, hogy bűcsut nyerjünk?*

Hogy bűcsut nyerjünk, általában kívántatik: 1) hogy az Isten kegyelmében legyünk, és igaz penitencia által bűneink bocsánatát már elnyertük legyen; 2) hogy a bűcsu elnyerésére kiszabott jó cselekedeteket pontosan végezzük.

173. *Mit kell hinnünk a bűcsúról?*

A bűcsuról azt kell hinnünk: 1) hogy a katolika egyháznak hatalma van bűcsut engedni; 2) hogy a bűcsunak használása nekünk igen üdvös.

174. *Hányféle a bűcsu?*

A bűcsu kétféle: teljes és nem-teljes.

175. *Mikor teljes a bűcsu?*

A bűcsu teljes, midőn minden ideigvaló büntetés elengedtetik, melyet elkövetett bűneinkkel megérdemlettünk.

176. *Mikor nem-teljes a bűcsu?*

A bűcsu nem-teljes, midőn csak egy része engedtetik el az ideigvaló büntetéseknek, melyeket elkövetett bűneinkkel megérdemlettünk.

177. *Szolgálhatnak-e a bűcsuk a tisztító-helyen lévő lelkek javára is?*

Igen, azon bűcsuk, melyekről a pápa nyilván

kimondotta, hogy a tisztító-helyen levő lelkek javára is följánlhatók.

Erkölcsti tanulság. Tiszteld és becsüld a búcsukat, és mind saját, mind a tisztító-helyen levő lelkek javára iparkodjál azokban részesülni.

Az utolsó-kenetről.

178. *Mi az utolsó-kenet?*

Az utolsó-kenet szentség, melyben a beteg a szentelt olajjal való megkenés és a pap imádsága által Istentől malasztot nyer lelkének üdvösségére és sokszor testének javára is.

179. *Miképen szolgál az utolsó-kenet a lélek üdvösségére?*

Az utolsó-kenet: 1) öregbíti bennünk a megszentelő malasztot; 2) megszerzi a bocsánandó és azon halálos bűnök bocsánatát is, melyeket a beteg már meg nem gyónhat; 3) eltörli a már megbocsátott bűnök maradványait; 4) erősít a szenvedésben és kísértetekben, kivált a halálharczban.

180. *Miképen szolgál az utolsó-kenet a test javára?*

Az utolsó-kenet enyhíti a fájdalmakat, és még a test egészségét is megszerzi, ha az lelkünk üdvösségére szolgál.

181. *Ki veheti, sőt ki köteles fölvenni az utolsó-kenetet?*

Az utolsó-kenetet fölveheti, sőt köteles fölvenni minden katolikus keresztény, ki eszével él és veszélyesen beteg.

182. *Hányszor szabad fölvenni az utolsó-kenetet?*

Minden veszélyes nyavalyában egyszer szabad fölvenni az utolsó-kenetet; sőt szabad azt, azönegy nyavalyában ismételni is, ha a halál-veszély elmúlt, de ujlag beállott.

Erkölcsti tanulság. Hogyha a jó Isten súlyos nyavalyával reglátogat, oh! csak ne halaszd a szentségek föl vételét az utolsó erezre; mert sokkal korábban beállhat a halálharcz, hogy sem ondoznád, a nélkül, hogy még papot hívathatnál.

Az egyházi-rendről.

183. *Mi az egyházi rend?*

Az egyházi-rend szentség, mely által azoknak, kik azt fölveszik, papi hatalom és különös malaszt adatik, hogy lelki hivatalukban helyesen eljárjanak.

184. *Miben áll föképen a papi hatalom?*

A papi hatalom föképen abban áll, hogy a föl-szentelt pap: 1) a kenyeret és bort a szentmisében Krisztus testévé és vérévé változtathatja, a bűnöket megbocsáthatja vagy megtarthatja, általában a szentségeket kiszolgáltathatja; 2) az Isten igéjét hirdetheti.

185. *Kik adhatják föl érvényesen az egyházi-rendet?*

Egyedül a püspökök adhatják föl érvényesen az egyházi-rendet.

186. *El lehet-e veszteni az egyházi-rendet?*

Az egyházi-rendet oly kevésbé lehet elveszteni, mint a keresztséget; mert eltörölhetetlen jelt nyom a lélekbe.

Erkölcsei tanulság. A papnak, mint Isten helytartójának és az ő titkai sáfárjának add meg mindig az illő tiszteletet és kellő engedelmességet.

A házasságról.

187. *Mi a házasság?*

A házasság szentség, mely által két szabad személy, férfi és asszony, összeházasodnak, és Istentől malasztot nyernek, hogy állapotuk kötelességeit mindhalálig hiven teljesítsék.

188. *Ki rendelte a házasságot?*

A házasságot maga az Isten rendelte a paradicsomban, Jézus Krisztus pedig azt a szentség méltóságára emelte.

189. *Melyek a házások kötelességei?*

A házások kötelességei: 1) éljenek együtt egyességben, szeretetben és hűségben, míg a halál őket el nem választja; 2) istenes élet által legyenek egy-

másnak lelki épülésére; 3) neveljék közösen gyermekeiket az Isten félelmében; 4) a férj szeliden bánják feleségével, tartsa el és oltalmazza; a feleség pedig engedelmeskedjék férjének mindenben, mi igazságos és illedelmes.

190. *Mit kell jól fontolóra vennünk a vegyes, azaz, a katolikus és nem katolikus keresztények közötti házasságokra nézve?*

A vegyes házasságokra nézve azt kell fontolóra vennünk, hogy az anyaszentegyház azokat fontos okoknál fogva mindig roszalta, és meg nem engedi, ha csak a gyermekek katolikus neveltetése előre biztosítva nincs.

Erkölcsei tanulság. Adj Istennek hálát, hogy minden állapotokról gondoskodott szent malasztjának közlése által.

A szentelményekről.

191. *Mit értünk közönségesen a szentelmények alatt?*

A szentelmények alatt közönségesen értjük mindazon dolgokat, melyeket az anyaszentegyház az isteni szolgálatra vagy magunk jámbor használatára megszentel, p. o. a szentelt vizet, olajt, sót, kenyeret, bort, barkát stb.

192. *Miért neveztetnek az ily dolgok szentelményeknek?*

Mert hasonlítanak a szentségekhez, habár azoktól lényegesen különböznek.

193. *Mi indítson minket különösen a szentelmények ájtatos használatára?*

A szentelmények ájtatos használatára különösen indítson azon gondolat, hogy általok az egész anyaszentegyház imádságaiban és áldásaiban részesülünk, mert a pap annak nevében szentel és áld.

194. *Különös ereje van-e tehát az anyaszentegyház imádságának?*

Igen, az anyaszentegyház imádságának különös

ereje van; mert az Jézusnak és szenteinek imádságával van egyesítve.

195. *Mit kér közönségesen az anyaszentegyház, midőn szentel vagy áld?*

Azt kéri, hogy Isten távoztassa el tőlünk az ő büntetését, oltalmazzon a gonosz lélektől, adjon békét, áldást, testi és lelki jólétet stb.

196. *Miképen használja a jámbor keresztény különösen a szentelt vizet?*

A jámbor keresztény szentelt vízzel keresztet vet magára, nem csak midőn a templomba bemegy vagy onnét kijön, hanem otthon is, midőn lefekszik és fölkel, be- vagy kimegy, és máskor is, és kéri Istent, hogy Krisztus vére által mindegyre tisztább legyen, és minden testi és lelki veszedelemben megvédessék.

Erkölesi tanulság. Az anyaszentegyház által megszentelt dolgokat, különösen a szentelt vizet, használd illő tisztelettel és ájtatossággal.

Az imádságról.

197. *Mit tesz imádkozni?*

Imádkozni tesz: elménket és szívünket Istenhez emelni, hogy vagy őt dicsérjük, vagy neki hálákat adjunk, vagy tőle valamit kerjünk.

198. *Szükséges-e az imádság minden embernek az üdvösségre?*

Igen is, az imádság szükséges mindazoknak az üdvösségre, kik eszökkel annyira élnek, hogy imádkozhatnak.

199. *Miképen kell imádkoznunk, hogy az imádság gyümölcseiben részesüljünk?*

Imádkoznunk kell: 1) ájtatosan, 2) alázatosan, 3) bizalommal, 4) Isten akaratán megnyugodva, és 5) állhatatosan.

200. *Mikor imádkozunk ájtatosan?*

Ájtatosan imádkozunk, midőn szívből imádkozunk, és minden szórakozást kerülünk.

201. *Mikor imádkozunk alázatosan?*

Alázatosan imádkozunk, midőn gyarlóságunk és méltatlanságunk eleven érzetével imádkozunk.

202. *Mikor imádkozunk bizalommal?*

Bizalommal imádkozunk, midőn erősen reméljük, hogy Isten meghallgatja imádságunkat, a mennyiben az az ő dicsőségére és a mi üdvünkre szolgál.

203. *Miért nem kapjuk meg mindig azt, a miért imádkozunk?*

Azért nem kapjuk meg mindig azt, a miért imádkozunk; mert: 1) vagy nem imádkozunk jól, 1) vagy a mit kérünk, nem üdvösséges nekünk, 3) vagy az imádságban nem vagyunk állhatatosak.

204. *Mikor imádkozunk megnyugodva az Isten akaratán?*

Az Isten akaratán megnyugodva imádkozunk, ha Istenre hagyjuk, mikor és miként tartja jónak, hogy minket meghallgasson.

205. *Mikor imádkozunk állhatatosan?*

Állhatatosan imádkozunk, ha föl nem hagyunk az imádsággal, ámbár meghallgattatást nem tapasztalunk is; sőt még annál buzgóbban imádkozunk.

206. *Kiváltképen mikor kell imádkoznunk?*

Kiváltképen imádkoznunk kell: 1) midőn a templomban vagyunk; 2) kísértet, magán- és köz-szükség idején, és minden fontos ügyben; 3) reggel és este, az evés előtt és evés után, és valahányszor imádságra harangoznak.

Erkölcsei tanulság. Gondold meg, mily boldog vagy, hogy szegény földi féreg létedre a legfölségesebb Istennel, mint fia atyjával beszélgethetsz! Imádkozzál tehát gyakran és örömet, és mindig a legnagyobb áhítattal, ugy otthon nűnt a templomban.

Az Úr imádságáról.

207. *Melyik a legjelesebb imádság?*

A legjelesebb imádság a „miatyánk“, vagyis az Úr imádsága.

208. *Miért nevezzük a miatyánkot az Ur imádságának?*

Mert maga Krisztus urunk tanított arra, és megparancsolta, hogy imádkozzuk.

209. *Miképen szól a „miatyánk“?*

„Mi Atyánk, ki mennyekben vagy“ stb. (L. a Katek. elején).

210. *Mely részekből áll a „miatyánk“?*

A „miatyánk“ áll egy előszóból és hét kérsből.

211. *Miképen szól az előszó?*

„Mi Atyánk, ki mennyekben vagy!“

212. *Mire emlékeztet minket ezen szó: „Atyánk“?*

Ezen szó: „Atyánk“ arra emlékeztet minket, hogy az Isten gyermekei vagyunk, hogy tehát gyermeki tisztelettel, szeretettel és bizalommal imádkozunk.

213. *Miért mondjuk „mi Atyánk“, és nem: „én Atyám“?*

Mert az Isten minden ember atyja; szeressük tehát egymást mint testvérek, és imádkozzunk egymásért.

214. *Miért tesszük hozzá: „ki mennyekben vagy“?*

Miszerint arra emlékeztessünk: 1) hogy jóllehet az Isten mindenütt van, kiválóan még is mennyekben lakik; 2) hogy a földön csak vándorok vagyunk, és valódi hazánk az égben van; 3) hogy midőn imádkozunk, szívünket és elménket a földtől elfordítsuk és az ég felé emeljük.

215. *Mit kérünk az első kérdésben: „szenteltessék meg neved“?*

Az első kérdésben azt kérjük, hogy az Istent minden ember igazán megismerje, szeresse és dicsőítse, s az ő szent nevét soha senki se becstelenítse vagy káromolja.

216. *Mit kérünk a második kérdésben: „jöjön el országod“?*

A második kérdésben azt kérjük: 1) hogy az Isten országa, az anyaszentegyház, e földön mindig jobban

terjedjen; 2) hogy Isten az ő malasztja és szeretete által szívünkben uralkodjék; hogy így 3) az élet után mindnyájan mennyek országába juthassunk.

217. Mit kérünk a harmadik kérdésben: „*legyen meg akaratod, miképen mennyben, akképen a földön is?*”

A harmadik kérdésben: 1) azt kérjük, hogy mi és minden ember oly hiven és örömetst teljesítsük az Isten akaratát a földön, mint azt az angyalok és szentek teljesítik mennyekben; 2) megvalljuk, hogy az Isten akaratának magunkat mindenben alávetjük.

218. Mit kérünk a negyedik kérdésben: „*mindennapi kenyerünket add meg nekünk ma?*”

A negyedik kérdésben azt kérjük, hogy adja meg nekünk Isten mindazt, mire testünkre és lelkünkre nézve naponként szükségünk van.

219. Mit kérünk az ötödik kérdésben: „*bocsásd meg nekünk vétkeinket, miképen mi is megbocsátunk az ellenünk vétetteknek?*”

Az ötödik kérdésben azt kérjük, hogy Isten úgy bocsássa meg bűneinket, a mint mi is megbocsátunk azoknak, kik minket megbántottak.

220. Mit kérünk a hatodik kérdésben: „*ne vigy minket a kísértetbe?*”

A hatodik kérdésben azt kérjük, hogy távoztassa el tőlünk Isten a bűnre való kísértéseket és veszedelmeket, vagy erősítsen meg malasztjával, hogy azoknak ellenállhasson.

221. Mit kérünk a hetedik kérdésben: „*de szabadíts meg a gonosztól?*”

A hetedik kérdésben azt kérjük, hogy oltalmazzon meg minket Isten minden lelki és testi rosztól, kiváltképen a bűntől és az örök kárhozattól.

222. Miért mondjuk a „miatyánk” végén: „*Amen*” vagyis: *ugy legyen?*

Hogy kifejezzük azon óhajításunkat és bizodal-munkat, miszerint Isten meg fogja hallgatni könyör-gésünket.

Erkölcsi tanulság. Mindig tiszteletteljes figyelemmel és ájtatossággal végezd az Úr imádságát, meggondolván, hogy azt magától isteni Üdvözítőnkől tanultuk.

Az angyali üdvözletről.

223. *Mit szoktunk mi katolikusok közönségesen a „miatyánk“ után imádkozni?*

Mi katolikusok a „miatyánk“ után az Isten Anyjának tiszteletére az angyali üdvözlétet, vagyis az „Üdvözlég Mária“ szoktuk közönségesen imádkozni.

224. *Miképen szól az angyali üdvözlét?*

„Üdvözlég Mária“ stb. (L. a Kat. elején).

225. *Hány részből áll az angyali üdvözlét?*

Az angyali üdvözlét két részből áll: dicséretből és kérésből.

226. *Mely szavakból áll a dicséret?*

A dicséret áll: 1) Gábriel főangyal 9 szavaiból: „Üdvözlég Mária! malasztal teljes, az Úr van teveled, áldott vagy az asszonyok között“; 2) sz. Erzsébet szavaiból: „és áldott a te méhednek gyümölcse“; mihez még „Jézus“ szentséges nevét is adjuk.

227. *Miért mondjuk Mária“ „malasztal teljesnek“?*

Mert Mária: 1) már születése előtt el volt telve malasztal; 2) a malasztokban folyvást gyarapodott, és 3) a malasztnak szerzőjét szülte.

228. *Miért mondjuk: „az Úr van teveled“?*

Azért, mert Isten kitünő módon van a boldogságos Szűzzel, minthogy Mária a mennyei Atyának kiválasztott leánya, a Fiu Istennek valóságos anyja, és a Szentléleknek legtisztább jegyese.

229. *Mit mond e dicséret: „áldott vagy az asszonyok között“?*

E dicséret azt mondja, hogy Mária a legboldogabb az asszonyok között: 1) mert a Fiu-Isten őt választotta anyjának; 2) mert ő egyedül anya és szűz egyszersmind; 3) mert az első asszony, Éva, e földre átkot; Mária pedig üdvöt hozott.

230. *Miért tesszük hozzá: „áldott a te méhednek gyümölcse, Jézus“?*

Miszerint kijelentsük, hogy Mária tisztelete Jézus tiszteletétől elválaszthatatlan, és hogy őt, az Anyát, isteni Fiaért magasztaljuk.

231. *Mely szavakból áll a kérés?*

A kérés azon szavakból áll, melyeket az anyaszentegyház kapcsolt hozzá: „Asszonyunk szűz Mária, Istennek szent Anyja, imádkozzál érettünk bűnösökért, most és halálunk óráján. Amen.

232. *Miért adta hozzá az anyaszentegyház e szavakat?*

Azért: 1) hogy az egész világ előtt bevalljuk, miszerint Mária Istennek anyja; 2) hogy bajainkban tőle segítséget, kiváltképen boldog kimulást kérjünk.

233. *Mit imádkozunk, midőn reggel, délben és este az anyagi üdvözlésre harangoznak?*

„Az Úr anygala köszönté“ stb. (L. a Kat. elején).

234. *Miért mondjuk ezen imádságot?*

Ezen imádságot azért mondjuk: 1) hogy a Fiu-Isten megtestesüléséért Istennek hálát adjunk; 2) hogy a boldogságos Szület tiszteljük, és magunkat oltalmába ajánljuk.

Erkölcsei tanulság. Gyermekei kegyelettel tiszteld kiváltképen a boldogságos Szület; hídd segítségül ügyeidben és bajaidban, s iparkodjál szeretetét, tisztaságát és több erényét buzgón követni.

Modus ministrandi sacerdotibus.

Minister. In nomine Patris et Filii et Spiritus Sancti. Amen.

Sacerdos. Introibo ad altare Dei.

Min. Ad Deum, qui laetificat juventutem meam.

Sac. Judica me Deus, et discerne causam meam de gente non sancta; ab homine iniquo et doloso erue me.

Min. Quia tu es Deus fortitudo mea; quare me repulisti, et quare tristis incedo, dum affligit me inimicus.

Sac. Emitte lucem tuam et veritatem tuam, ipsae me deduxerunt et adduxerunt in montem sanctum tuum, et in tacer-
nacula tua.

Min. Et introibo ad altare Dei, ad Deum, qui laetificat juven-
tutem meam.

Sac. Confitebor tibi in cithara Deus, Deus meus: quare tristis
es anima mea, et quare conturbas me?

Min. Spera in Deo, quoniam adhuc confitebor illi, salutare
vultus mei et Deus meus.

Sac. Gloria Patri et Filio et Spiritui sancto.

Min. Sicut erat in principio, et nunc et semper, et in saecula
saeculorum. Amen.

Sac. Introibo ad altare Dei.

Min. Ad Deum, qui laetificat juventutem meam.

Sac. Adjutorium nostrum in nomine Domini.

Min. Qui fecit coelum et terram.

Sac. Confiteor Deo omnipotenti, etc.

Min. Misereatur tui omnipotens Deus, et dimissis peccatis tuis,
perducat te ad vitam aeternam.

Sac. Amen.

Min. Confiteor Deo omnipotenti, Beatae Mariae semper Virgini,
beato Michaeli Archangelo, beato Joanni Baptistae, sanctis
Apostolis Petro et Paulo, omnibus Sanctis et tibi Pater,
quia peccavi nimis, cogitatione, verbo et opere: mea cul-
pa, mea culpa, mea maxima culpa. Ideo precor beatam
Mariam semper Virginem, beatum Michaellem Archange-
lum, beatum Joannem Baptistam, sanctos Apostolos Petrum

et Paulum, omnes sanctos et te Pater, orare pro me ad
Dominum Deum nostrum.

Sac. Misereatur vestri omnipotens Deus, et dimissis peccatis
vestris, perducatur vos ad vitam aeternam.

Min. Amen.

Sac. Indulgentiam, absolutionem et remissionem peccatorum
nostrorum tribuat nobis omnipotens et misericors Dominus.

Min. Amen.

Sac. Deus tu conversus vivificabis nos.

Min. Et plebs tua laetabitur in te.

Sac. ~~Et respice~~ nobis, Domine, misericordiam tuam.

Min. Et salutare tuum da nobis.

Sac. Domine exaudi orationem meam.

Min. Et clamor meus ad te veniat.

Sac. Dominus vobiscum.

Min. Et cum Spiritu tuo.

Sac. Kyrie eleison.

Min. Kyrie eleison.

Sac. Kyrie eleison.

Min. Christe eleison.

Sac. Christe eleison.

Min. Christe eleison.

Sac. Kyrie eleison.

Min. Kyrie eleison.

Sac. Kyrie eleison.

Sac. Dominus vobiscum.

Min. Et cum Spiritu tuo.

Sac. Per omnia saecula saeculorum.

Min. Amen.

Min. *Finita Epistola*: Laus tibi Christe.

Sac. Dominus vobiscum.

Min. Et cum Spiritu tuo.

Sac. Sequentia sancti Evangelii etc.

Min. Gloria tibi Domine.

Min. *Finito Evangelio*: Laus tibi Christe.

Sac. Dominus vobiscum.

Min. Et cum Spiritu tuo.

Sac. Orate Fratres.

in. Suscipiat Dominus hoc Sacrificium de manibus tuis ad
laudem et gloriam nominis sui, ad utilitatem quoque
nostram totiusque Ecclesiae suae sanctae.

Per omnia saecula saeculorum.

Amen.

Dominus vobiscum.

Et cum Spiritu tuo.

Sursum corda.

Min. Habemus ad Dominum.

Sac. Gratias agamus Domino Deo nostro.

Min. Dignum et justum est.

Sac. Per omnia saecula saeculorum.

Min. Amen.

Sac. Et ne nos inducas in tentationem.

Min. Sed libera nos a malo.

Sac. Per omnia saecula saeculorum.

Min. Amen.

Sac. Pax Domini sit semper vobis.

Min. Et cum Spiritu tuo.

Sac. Dominus vobiscum.

Min. Et cum Spiritu tuo.

Sac. Per omnia saecula saeculorum.

Min. Amen.

Sac. Dominus vobiscum.

Min. Et cum Spiritu tuo.

Sac. Ite, Missa est.

Min. Deo gratias.

Sac. Benedicamus Domino.

Min. Deo gratias.

Sac. Requiescant in pace.

Min. Amen.

Sac. Benedicat vos omnipotens Deus Pater, et Filius, et Spiritus Sanctus.

Min. Amen.

Sac. Dominus vobiscum.

Min. Et cum Spiritu tuo.

Sac. Initium sancti Evangelii secundum Joannem.

Min. Gloria tibi Domine.

Sac. In principio erat verbum etc.

Min. Deo gratias.

